

Súd: Okresný súd Revúca
Spisová značka: 6C/89/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6816206192
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 04. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Miroslav Šedivec
ECLI: ECLI:SK:OSRA:2017:6816206192.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Revúca sudcom JUDr. Miroslavom Šedivcom v právnej veci žalobcov: 1/ E.. L. U., O.. XX.XX.XXXX, trvale bytom XXX XX V. XXX, 2/ L. U., O.. XX.XX.XXXX, trvale bytom XXX XX V. XXX a 3/ U.. G. U., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom XXX XX V. XXX, všetci traja zastúpení JUDr. Milanom Kuzmom, advokátom so sídlom Floriánska 16, 040 01 Košice, proti žalovaným: 1/ R. K., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom X. Š.Á. XXXX/X, P. X - M., Č. E., 2/ Allianz pojišťovna, a.s., IČO: 471 15 971, sídlo Ke Štvanici 656/3, 186 00 Praha 8, zastúpený Mgr. Marianou Leontiev, advokátkou so sídlom Fraňa Kráľa 29, 811 05 Bratislava, o náhradu nemajetkovej ujmy, takto

rozhodol:

Žalovaní 1/ a 2/ sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni 1/ 8.240,- Eur, žalobcovi 2/ 8.240,- Eur a žalobcovi 3/ 4.120,- Eur, v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku.

V prevyšujúcich častiach žalobu z a m i e t a.

Žalobcovia 1/-3/ sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov konania v rozsahu 48,5 %.

odôvodnenie:

1. Žalobcovia 1/-3/ sa žalobou podanou dňa 16.11.2016 domáhali proti žalovaným 1/ a 2/ náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá bola žalobcom 1/-3/ spôsobená v dôsledku dopravnej nehody dňa 09.04.2014 v katastri mesta Z. zavinenej žalovaným 1/, pri ktorej utrpela vážne zranenia dcéra žalobcov 1/ a 2/ a sestra žalobcu 3/ U.. L. U., ktorá v dôsledku týchto zranení neskôr, ešte v ten istý deň v nemocnici, zomrela. Jej smrťou bola spôsobená žalobcom 1/-3/ nenapraviteľná citová ujma spočívajúca v strate milovanej dcéry a sestry, v narušení integrity rodiny a v smútku spojenom s prežívaním tejto tragédie. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy uplatňovali si žalobcovia 1/ a 2/ ako rodičia alebohej, každý vo výške 30.000,- Eur a žalobca 3/ ako brat alebohej vo výške 20.000,- Eur; k jej zaplateniu žalobcovia 1/-3/ navrhovali zaviazat' žalovaného 1/ ako vinníka dopravnej nehody a žalovaného 2/ ako poisťovateľa motorového vozidla, ktorým bola dopravná nehoda spôsobená.

2. Žalovaný 1/ sa k podanej žalobe vyjadril písomným podaním zo dňa 23.12.2016 tak, že škoda bola žalobcom 1/-3/ spôsobená dopravnou nehodou, pre prípad ktorej bola zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla žalovaného 1/ poistená u žalovaného 2/, proti ktorému majú žalobcovia 1/-3/ priamy nárok na zaplatenie nemajetkovej ujmy, nie je preto dôvod, aby v tejto veci bol žalovaným aj žalovaný 1/. K samotnej výške požadovanej nemajetkovej ujmy žalovaný 1/ uviedol, že táto má byť primeraná k následkom spôsobeným neoprávneným zásahom, každý nárok je potrebné posúdiť individuálne a je potrebné diferencovať aj medzi väzbami každého žalobcu vo vzťahu k usmrtenej osobe. Žalovaný 1/ preto navrhol žalobu voči svojej osobe zamietnuť.

3. Žalovaný 2/ sa k podanej žalobe vyjadril písomným podaním zo dňa 19.01.2017 tak, že žalovaný 2/ ako poisťovateľ zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, pri ktorého vedení žalovaný 1/ zavinil dopravnú nehodu, nie je povinný titulom povinného zmluvného poistenia zaplatiť žalobcom uplatnenú náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 11 Občianskeho zákonníka, pretože táto je z rozsahu povinného zmluvného poistenia podľa § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. vylúčená. Takúto povinnosť žalovaného 2/ nemožno dovodiť ani tzv. eurokonformným výkladom vnútroštátneho práva. Žalovaný 2/ rovnako ako žalovaný 1/ namietol, že žalobcami utrpená ujma musí byť individuálne preukázaná, pričom z dokumentácie dopravnej nehody vyplýva, že nebohá MUDr. Ľudmila Matová nebola v čase dopravnej nehody pripútaná bezpečnostným pásom, čo jej mohlo zachrániť život. Z týchto dôvodov preto žalovaný 2/ navrhol podanú žalobu vo vzťahu k nemu ale aj ako celok zamietnuť.

4. Súd vo veci vykonal dokazovanie listinnými dôkazmi: rozsudok Okresného súdu Revúca 2T/75/2015 č. I. 14, rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici 3To/42/2016 č. I. 19, rodný list č. I. 22, úmrtný list č. I. 23, rodný list č. I. 24, internetový článok s fotodokumentáciou č. I. 67-71, zápisnica o výpovedi svedka E.. G. č. I. 72, relácia dopravnej polície o priebehu dopravnej nehody č. I. 79, kópiami častí trestného spisu vo veci 2T/75/2015: zápisnice o výsluchoch svedkov, časť znaleckého posudku č. 9/2014, ospravedlnenie, lekárska správa a vyjadrenie žalovaného 1/ v zápisnici o hlavnom pojednávaní, ďalej lekárske správy č. I. 111 a č. I. 112, a výsluchom žalobcov 1/-3/. Na základe vykonaného dokazovania mal súd preukázaný nasledovný skutkový stav:

5. Žalovaný 1/ dňa 09.04.2014 ráno o 05.00 hod. v katastri mesta Z. na ceste č. I/50 ako vodič motorového vozidla značky X. Z. W.: XALXXXX porušil § 9 ods. 1 a § 137 ods. 1, ods. 2 písm. c) zákona č. 8/2009 Z. z. tým, že nevenoval dostatočnú pozornosť riadeniu vozidla, v dôsledku čoho plynule prešiel do protismeru, kde sa čelne zrazil s protiidúcim osobným motorovým vozidlom značky U.-V. W.: M., následkom čoho došlo okrem iných následkov aj k ťažkej ujme na zdraví u vodičky protiidúceho vozidla E.. C. G. a spolujazdkyne na prednom sedadle vozidla U.. R. N. a u spolujazdkyne sediacej na zadnom sedadle vozidla U.. Ľ. U., dcéry žalobcov 1/ a 2/ a sestry žalobcu 3/, došlo k difúznemu poúrazovému opuchu mozgu ťažkého stupňa pri vnútrolebečnom poranení a poraneniach viacerých oblastí tela, následkom ktorých U.. Ľ. U. dňa 09.04.2015 o 15.10 hod. v nemocnici zomrela. Týmto nedbanlivostným konaním žalovaný 1/ naplnil znaky skutkovej podstaty prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1 ods. 2 písm. a) a ods. 3 a prečinu ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1 a ods. 2 písm. a) Trestného zákona, za čo bol rozsudkom Okresného súdu Revúca sp. zn. 2T/75/2015 uznaný vinným a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 3To/42/2016 mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere dva a pol roka so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia a trest zákazu činnosti viesť všetky druhy motorových vozidiel na dobu šesť rokov. Žalovaný 1/ sa žalobcom 1/ a 2/ písomne ospravedlnil stručným listom zaslaným poštou na ich adresu (list nie je datovaný, odosielaný bol v mesiaci október 2015), všetkým poškodeným sa ospravedlnil aj v rámci svojho záverečného vyjadrenia na hlavnom pojednávaní vo veci, pričom z lekárskej správy o jeho zdravotnom stave plynie, že aj sám utrpel pri nehode vážne zranenia, v dôsledku ktorých v spojení s prechodne neliečeným predchádzajúcim ochorením bude trvalo invalidný. Podľa výzvy k nastúpeniu výkonu trestu č. I. 44 dňa 03.01.2017 žalovaný 1/ nastúpil výkon uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody.

6. Z výpovedí svedkov v trestnom konaní (spolujazdkyne vo vozidle E.. C. G. R. U.. R. N., zasahujúci príslušníci B. L. L., Š. P., C. D., svedok U. G.), z polohy tela nebohej U.. Ľ. U. bezprostredne po nehode, ktoré sa nachádzalo medzi prednými sedadlami tvárou dole na radiacom stredovom paneli, tiež z fotodokumentácie (č. I. 69-71 zhodnej s fotodokumentáciu obsiahnutou v trestnom spise), zo záznamov o vyšetrovaní dopravnej nehody (relácia dopravnej polície o priebehu dopravnej nehody č. I. 79), ale najmä zo znaleckého posudku vyhotoveného v prípravnom konaní vyplýva, že nebohá U.. Ľ. U. sediaci vo vozidle na mieste spolujazdca vzadu v čase dopravnej nehody nebola pripútaná bezpečnostnými pásmi, hoci s ohľadom na typ vozidla a jeho rok výroby toto vozidlo muselo byť vybavené bezpečnostnými pásmi aj na zadných sedadlách. Znaleckým posudkom bola zistená ako bezprostredná príčina smrti difúzny poúrazový opuch mozgu ťažkého stupňa pri vnútrolebečnom poranení (drobnoložiskové pomliaždenia mozgu a vnútrolebečné krvácanie) a poranenie viacerých oblastí tela (polytrauma). Hoci v rámci prípravného konania osobitne nebola venovaná pozornosť významu absencie použitia bezpečnostných pásov nebohou U.. Ľ. U., na základe opisu spôsobu vzniku poranení nebohej (odreniny, podliatiny, tržnozmliaždené a rezné rany, zlomeniny, poškodenie zubov, pomliaždenie mozgu a pľúc, zlomeniny krčných stavcov, rebier a stehrovej kosti) v znaleckom posudku možno uzavrieť, že príčinou vzniku týchto poranení bol voľný pohyb tela nebohej bezprostredne po

náraze vo vnútornom priestore motorového vozidla a kontakt jej tela s vnútornými tupými, tupohrannými a ostrejšími časťami motorového vozidla prudkým vrhnutím jej tela dopredu medzi predné sedadlá. Porovnaním následkov dopravnej nehody spôsobených osobám sediacim v prednej nárazom najviac zasiahnutej časti vozidla (E.. C. G. R. U.. R. N.), ktoré utrpeli síce ťažké zranenia avšak bez smrteľných následkov, možno tiež dospieť síce k laickému avšak logickému záveru, že v prípade použitia bezpečnostných pásov nebohú U.. L.H. U. sediacou v zadnej nárazom priamo nezasiahnuť a takmer nepoškodenou časťou vozidla, jej zranenia by boli menej intenzívne a určite by nemali za následok jej smrť. Účastníci konania pre účely zistenia aké zranenia by nebohá utrpela v prípade, keby nebola pripútaná, a či by prípadne nastal smrteľný následok aj v takom prípade, nenavrholi vykonať žiadne iné dôkazy, preto súd vychádzal z takto vyhodnoteného skutkového záveru.

7. Žalobkyňa 1/ mala s dcérou dobrý vzťah, charakterizovala ju ako dobré, poslušné, šikovné dieťa, v ktorom od malička pestovali predovšetkým zmysel pre rodinu. Po ukončení gymnázia si dcéra vybrala štúdium medicíny, ktoré ako rodina len s ťažkosťami zvládli financovať. Po skončení štúdia nastúpila do nemocnice v Prešove na chirurgiu, neskôr sa stala na klinike plastickej a rekonštrukčnej chirurgie najmladšou primárkou na Slovensku. Bola veľmi pekná, múdra, obetavá, dokonca v noci chodievala za pacientmi do nemocnice, takisto veľa pomáhala aj v rodine. Dcéra bývala s nimi od narodenia, iba po dobu piatich rokov bývala v Prešove s priateľom v prenajatom byte, domov chodievala na víkendy a asi približne jeden a pol roka pred smrťou sa potom vrátila bývať späť k rodičom. Po nehode v nemocnici žalobkyňa neplakala, pretože smrti svojej dcéry ani nechcela veriť. Bol to pre ňu šok, najmä v tom, že sa nemohli s dcérou ani poriadne rozlúčiť. Z pohrebu si veľa nepamätá, teraz každé ráno plače, stále má pocit, že dcéra je pri nej, tieto pocity nemožno slovami ani primerane opísať. Smrť svojho otca inak vnímala a prežívala, bolesť po smrti dcéry v nej zostane navždy. Izbu, ktorú pôvodne dcéra užívala, doteraz nechali nedotknutú. Ak by nebola veriaca, je možné, že by skončila na psychiatrii. Lekárka jej neodporúčala ani účasť na pojednávaní. Po nehode pomoc psychológa nevyhľadala, pomáhali jej známi lekári jej nebohej dcéry, ktorí jej zabezpečili lieky Lexaurin, tieto užívala asi dva mesiace po nehode, potom užívala iba lieky na spanie a lieky predpísané jej kardiológom. Na konzultácii u U.. U. bola len jedenkrát, a to v súvislosti s vypracovaním lekárskej správy pre účely tohto súdneho konania. Problémy s jedením a spaním mala po dobu asi jedného roka po nehode, opatrovateľskú starostlivosť tretej osoby nepotrebovala. Predtým spolu s manželom a oboma deťmi chodievali na dovolenky, tešili sa spolu, teraz sa s manželom uzavreli, nechodia nikde, iba na cintorín, na nákupy a potom zostávajú doma, kde sa v podstate izolovali, nestretávajú sa s rodinou a priateľmi tak ako predtým, neoslavujú rôzne udalosti ako predtým. Od smrti dcéry boli dvakrát na dovolenke, ale bez dcéry si dovolenku nevedeli užiť. Žalobkyňa 1/ zostala pracovať ako učiteľka v škole aj napriek tomu, že má nárok na starobný dôchodok a mala skončiť v zamestnaní práve v roku 2014, ale po nehode sa rozhodla pokračovať v práci, ktorá je pre ňu terapiou, deti má veľmi rada.

8. Žalobca 2/ sa zo svojej prvorodenej dcéry veľmi tešil, bola šikovná, všestranne nadaná, múdra, vzdelaná, bola najmladšou primárkou, veľa publikovala, zúčastňovala sa kongresov na Slovensku aj v zahraničí, bola vzorom aj pre svojho brata. Ako rodina dobre spolu vychádzali, trávili spolu víkendy a veľa sa spolu rozprávali. Spoliehali sa na to, že vo svojej dcére budú mať pomoc v starobe, tešili sa na vnúčatá. V sekunde sa im však všetko zrútilo a zostali im len šok, žiaľ a smútok. Takmer každý deň chodia na cintorín, dcéra im chýba, každý deň na ňu spomínajú. Smrť dcéry ich zasiahla neporovnateľne s tým, keď človek stratí niekoho, kde to možno očakávať, napr. z dôvodu choroby. Keď mu zomreli rodičia, brat alebo sestra, nikdy to nebolo také strašné ako keď mu teraz zomrela dcéra. Navzájom sa po nehode s manželkou podporovali, ťažko sa s tým vyrovnávajú, sú viac utiahnutí, musia sa len naučiť s tým žiť. Teraz v dobe od prvého pojednávania vo veci to bolo ešte horšie, keďže sa musia k tomu znovu vracieť. Osobne cíti tento stav horšie, ako bezprostredne po nehode, keď vtedy užívali lieky. Boli od nehody aj dvakrát na dovolenke, ale nič si z toho nepamätajú, len podľa fotografií z dovolenky vie, že niekde boli. Predtým každý rok chodievali spolu na dovolenku všetci štyria ako rodina. Teraz keď niečo robia alebo keď niečo riešia, stále cítia akoby bola dcéra doteraz medzi nimi. Pomoc psychiatra nepotreboval, lekársku starostlivosť im zabezpečila spolužiačka dcéry. Približne po dobu dva mesiace po nehode užívali s manželkou Lexaurin, odvtedy už len, ak sa im výraznejšie zhoršil zdravotný stav, a to tak približne po dobu jedného až dvoch týždňov. Po nehode sa mu zhoršil zdravotný stav, postupne sa mu zhoršil sluch a začal mať problémy so žalúdkom, na čo teraz musí užívať lieky a schudol asi 10 kg, a tiež absolvoval vyšetrenie u kardiologičky. U U.. U. bol na ošetrení takisto iba jedenkrát, pomoc ďalšej osoby so starostlivosťou o seba nepotreboval. Približne dva týždne po nehode bol doma a neskôr sa vrátil do práce.

9. Pre žalobcu 3/ bola staršia sestra vzorom vo vzdelávaní aj v osobnom živote, všetky svoje rozhodnutia konzultoval nielen s rodičmi, ale aj so svojou sestrou, ktorá ho nasmerovala na štúdium práva, počas ktorého ho podporovala osobne aj finančne, a ktoré mal ukončiť práve v roku 2014. Ako rodina fungovali spolu veľmi dobre, chodili spolu na dovolenky, dobre sa vedeli spolu zabaviť aj porozprávať. Počas štúdia v Bratislave v prvom ročníku býval so sestrou, ktorá si tam vykonávala atestačné štúdiá a potom bývala v Prešove. Počas štúdia chodil domov približne dvakrát do mesiaca, prázdniny trávil doma, kedy príležitostne pracoval prevažne v Košiciach. Po nehode nevedel, či sa má postarať skôr o rodičov alebo sa sústrediť na školu, nakoniec školu ukončil a preniesol sa cez následky nehody. Rodičia boli v takom stave, že v dome bolo počuť buď iba ticho alebo plač. Rodičia preplakali celé dni a on musel strážiť ešte aj ich pitný režim. Preto po dobu jeden a pol roka po nehode býval s rodičmi doma, hoci v Košiciach prácu nemal, od 01.04.2016 býva spolu aj s priateľkou v Bratislave, kde aj pracuje. Sám lieky na utlmenie neužíval, iba počas pohrebu, na lekárskom ošetrení, ani u psychológa nebol, jeho zdravotný stav fyzický ani psychický sa po nehode nezmenil. Aj pre neho osobne to bolo veľmi ťažké, ujmu, ktorú v dôsledku smrti svojej sestry utrpel slovami ani vyjadriť nevie, popísal by to tak, že kus z neho tu vlastne nie je, s ujmu jeho rodičov sa to však porovnať nedá. U rodičov od doby bezprostredne po nehode, zásadná zmena nenastala, zmenilo sa iba to, že už u nich nie sú prítomné návaly plaču, podľa jeho vnímania od roku 2014 zostarli rodičia približne o 15 rokov. Denne na to myslí, často aj keď vidí inú autohaváriu. Náhrady nemajetkovej ujmy vo forme peňažnej náhrady sa sám domáha preto, že vynaložil určité sebazapretie spočívajúce v tom, že sa musel správať inak, ako by sa správal normálne, mohol odísť pracovať do Bratislavy, v dôsledku nehody však musel zostať doma pri rodičoch. Pracovať do Bratislavy odišiel z finančných dôvodov, nie preto, že by rodičia už jeho pomoc a starostlivosť nepotrebovali.

10. Z lekárskeho správ psychiatra U.. U. U. vyplýva, že nálada žalobcu 2/ je subdepresívne a úzkostne ladená, s úzkostnými prejavmi, prejavmi zvýšenej intrapsychickej tenzie, poruchami nálad, príjmu potravy a spánku, majúci dopad na sociabilitu a pracovnú adaptabilitu ako následok prekonanej psychickej traumy. Podobný je aj stav žalobkyne 1/, u ktorej boli zistené navyše aj poruchy vnímania, jej myslenie je však koherentné bez poruchy, dominujú pesimistické a depresívne obsahy nie bludnej hĺbky. U oboch žalobcov 1/ a 2/ je diagnostikovaná adaptačná porucha, zmiešaná úzkostne-depresívna reakcia.

11. Súd nevykonal žalobcami 1/-3/ navrhované listinné dôkazy - prehľad o pracovnej činnosti alebo jej písomné prehlásenie svedkyne K. V., ani výsluch svedkyne U.. K. B., pretože skutočnosti, ktoré týmito dôkazmi mali byť preukázané, vyplývajú z nespochybných výpovedí žalobcov 1/-3/.

12. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Podľa § 13 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 28.03.1990, občan má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti a aby sa následky týchto zásahov odstránili. Súd môže tiež rozhodnúť, aby sa dalo primerané zadostučinenie.

Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 01.01.1992, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadostučinenie.

Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 01.01.1992, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 01.01.1992, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Podľa § 16 Občianskeho zákonníka, kto neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti spôsobí škodu, zodpovedá za ňu podľa ustanovení tohto zákona o zodpovednosti za škodu.

Podľa § 441 Občianskeho zákonníka, ak bola škoda spôsobená aj zavinením poškodeného, znáša škodu pomerne; ak bola škoda spôsobená výlučne jeho zavinením, znáša ju sám.

Podľa § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z., poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu

- a) škody na zdraví a nákladov pri usmrtení,
- b) škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou vecí,
- c) účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov podľa písmen a), b) a d), ak poisťovateľ nesplnil povinnosti uvedené v § 11 ods. 6 písm. a) alebo písm. b) alebo poisťovateľ neoprávnene odmietol poskytnúť poistné plnenie, alebo neoprávnene krátil poskytnuté poistné plnenie,
- d) ušlého zisku.

Podľa § 4 ods. 3 zákona č. 381/2001 Z. z., poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil príslušným subjektom uplatnené, preukázané a vyplatené náklady zdravotnej starostlivosti, nemocenské dávky, dávky nemocenského zabezpečenia, úrazové dávky, dávky úrazového zabezpečenia, dôchodkové dávky, dávky výsluhového zabezpečenia a dôchodky starobného dôchodkového sporenia, ak poistený je povinný ich nahradiť týmto subjektom.

Podľa § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z., náhradu škody uhradza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.

Podľa § 8 ods. 1 zákona č. 8/2009 Z. z., osoba sediaci na sedadle povinne vybavenom bezpečnostným pásom alebo iným zadržiacim zariadením je povinná toto zariadenie použiť.

Podľa § 4 ods. 1 veta prvá nariadenia vlády č. 554/2006 Z. z., prepravovaná osoba je povinná pri sedení vo vozidle používať bezpečnostný systém, ktorý je k dispozícii.

13. Žalovaní 1/ a 2/ majú bydlisko, resp. sídlo, mimo územia Slovenskej republiky, právomoc a príslušnosť Okresného súdu Revúca konať vo veci je založená podľa článku 7 ods. 2 nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1215/2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, podľa ktorého osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v inom členskom štáte práve vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti, a to na súdoch podľa miesta, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá takýto nárok. Rozhodným právom sú vnútorné predpisy štátu, na území ktorého došlo k nehode nielen podľa článku 3 Dohovoru o práve použiteľnom na dopravné nehody - vyhláška MZV č. 130/1976 Zb., ale aj podľa článku 4 ods. 1 nariadenia EP a Rady (ES) č. 684/2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky, podľa ktorého pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak, spravuje sa mimozmluvný záväzok vyplývajúci z civilného deliktu právnym poriadkom krajiny, na území ktorej vznikla škoda, bez ohľadu na to, na území ktorej krajiny došlo ku skutočnosti, ktorá spôsobila škodu, a bez ohľadu na to, na území ktorej krajiny alebo krajín nastali nepriame následky takejto skutočnosti. Preto súd pri právnom posúdení uplatnených nárokov použil právny poriadok Slovenskej republiky.

14. Súčasťou práva na ochranu osobnosti, je i právo na súkromie a rodinný život, ktoré v sebe zahŕňa tiež právo fyzickej osoby na spolužitie s ďalšími osobami, predovšetkým s členmi rodiny. Ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Takýmto protiprávnym zásahom tretej osoby do práva na súkromie, resp. práva na rodinný život môže byť ďalšiemu účastníkovi rodinného vzťahu spôsobená taká ujma, ktorá mu čiastočne alebo úplne bráni naplno napĺňať jeho citové potreby, t.j. nemajetková ujma postihujúca inú ako majetkovú sféru osobnosti, sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj citová (emocionálna) ujma. Ak dôjde k smrti jedného z členov rodinného vzťahu, pozostalá osoba môže utrpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločensva (vzťahu) s blízkou osobou. Zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby, spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby, zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti (rozsudky Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo 93/2008 zo dňa 30.03.2010 a sp. zn. 3Cdo 228/2012 zo dňa 26.09.2013, sp. zn. 5Cdo 265/2009 zo dňa 17.02.2011). Osobitne vo vzťahu k dopravným nehodám, bolo vo viacerých rozhodnutiach konštatované,

že do osobnostných práv oprávnených osôb, do práva na súkromie a rodinný život, je zasiahnuté zavinením dopravnej nehody, pri ktorej zahynul blízky príbuzný (rozsudky Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo 77/2009 zo dňa 27.10.2010, sp. zn. 4Cdo 168/2009 zo dňa 20.04.2011 a sp. zn. 2Cdo 194/2011 zo dňa 27.11.2012). Súčasťou práva na súkromný a rodinný život, je teda aj právo na spolužitie s inými osobami, najmä s členmi rodiny. Neoprávneným zásahom do súkromia je tak aj spôsobenie ťažkej ujmy na zdraví alebo smrti blízkej osoby (§ 116 Občianskeho zákonníka). Stratou jedného z členov rodiny dochádza k narušeniu existujúcich interpersonálnych väzieb, kedy pri určitej intenzite a istých kvalitách týchto väzieb vzniká neodčiniteľná ujma, ktorá postihuje pozostalých členov rodiny a náhrada tejto nemajetkovej ujmy v peniazoch je potom primeraným prostriedkom nápravy následkov takéhoto neoprávneného zásahu.

15. Základom pre priznávanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ktorý priamo pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súdom neustanovuje žiadne medze, iba dve základné kritéria: závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy (čím závažnejšia je čo do svojej intenzity i svojho trvania, tým vyššia by mala byť aj čiastka peňažného zadosťučinenia) a ďalej veľmi široko chápané okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo (nielen na strane pôvodcu zásahu, ale aj na strane postihnutej osoby). Pri určení konkrétnej výšky peňažného zadosťučinenia voľnou úvahou má súd prihliadnuť na najrôznejšie momenty, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo. Súdom musí pritom však vychádzať vždy z čo najúplnejšieho skutkového stavu a opierať sa o preskúmateľné konkrétne hľadiská, pričom maximálna čiastka peňažného zadosťučinenia, ktorú môže súd priznať je ohraničená len výškou žalobou požadovaného peňažného zadosťučinenia (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo 139/2011 zo dňa 30.10.2012). Asi prvým zaznamenaným rozhodnutím slovenských súdov na tému nemajetkovej ujmy pri strate blízkej osoby je zrejme rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach 1Co/201/2005 zo dňa 13.10.2005. Od tej doby judikatúra slovenských súdov najmä vyšších stupňov v podstate nesformulovala žiadne objektívne kritériá a podmienky, na základe ktorých by sa mali takto vzniknuté zásahy odškodňovať a ktorými by mala byť určená výška nemajetkovej ujmy (teda ktoré sú to tie najrôznejšie momenty a preskúmateľné konkrétne hľadiská), rovnako ako nesformulovala ani základné usmernenia pre stanovenie presnej výšky v konkrétnych prípadoch. Následkom tohto stavu je každým ďalším rozhodnutím takmer neustále zvyšujúci sa rozptyl stanovených čiastok náhrady nemajetkovej ujmy, hoci skutkový základ rozhodnutí spočívajúci v strate blízkej osoby a jej následnom negatívnom prežívaní jej manželmi, rodičmi alebo deťmi prípadne inými blízkymi osobami, je v zásade rovnaký (a to aj napriek tomu, že široko, mnohovrstevne a rozmanito je vnútorne štrukturovaná osobnosť každej fyzickej osoby a jej vzťahy s rodinnými príslušníkmi sú individuálne a neopakovateľné) a spravidla spočívajú v zmene života pozostalých osôb po smrti príbuzného vyjadrenej opisom spoločného života pred tragickou udalosťou a vzniknutá ujma je stotožňovaná práve s absenciou týchto prejavov rodinného života po smrteľnej nehode príbuzného, a s tým spojenými postupne prekonávanými duševnými útrapami pozostalých osôb, ktorých intenzita je daná najmä blízkosťou príbuzenského vzťahu, keď inak ujmu prežívajú a pociťujú najbližší príbuzní v priamom rade (rodičia a deti) a menej intenzívne vzdialenejší príbuzní, inak je prežívaná ujma spočívajúca v strate staršieho člena rodiny a inak strata malého dieťaťa matkou alebo strata otca rodiny jeho manželkou a maloletými deťmi a pod. V užšej skupine prípadov vznikajú vážnejšie následky v podobe pretrvávajúcej duševnej ujmy vážnejšieho charakteru s dlhodobými dôsledkami, napr. na pracovnú, resp. aj širšiu spoločenskú uplatniteľnosť osoby, vyžadujúce aj ambulantné liečenie alebo dokonca hospitalizáciu.

16. Náhrada nemajetkovej ujmy (nemateriálnej škody) má primárne funkciu satisfakčnú, t.j. primerane s ohľadom na všetky okolnosti vyvážiť alebo zmierniť nepriaznivý následok neoprávneného zásahu, pretože nemajetková ujma vzniknutá porušením osobnostných práv sa vzhľadom na jej povahu ani nedá odškodniť a jej rozsah nemožno exaktne kvantifikovať a vyčíslieť. Zodpovednosť za zásah do osobnostných práv je objektívneho charakteru, čo má základ v tom, že vzniknutá ujma je rovnako závažná bez ohľadu na to, či pôvodca zásahu konal zavinene alebo nie. Subjektívny prvok zavinenia má potom význam pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v rámci zohľadnenia okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo. Z hľadiska preventívno-sankčnej funkcie potom forma a intenzita zavinenia by mala hrať kľúčovú úlohu pri stanovení povinnosti nahradiť škodu za citovú ujmu poškodeného, keďže primerané zadosťučinenie je jednou z civilnoprávných sankcií, ktorá má odrádzať rušiteľa od protiprávneho konania a má tak byť nástrojom špeciálnej a generálnej prevencie. Sankcia tak má byť patrične dôrazná a dostačujúca aj z tohto hľadiska, pričom musí byť preventívne optimalizované medzi satisfakčným a sankčným pôsobením primeraného zadosťučinenia (nález Ústavného súdu ČR

sp. zn. I. ÚS 2844/14 zo dňa 22.12.2015). K tomu je však potrebné uviesť, že sankčná funkcia náhrady nemajetkovej ujmy nemôže mať rozhodujúcu úlohu pri určovaní jej výšky, pretože účelom náhrady nemajetkovej ujmy nie je primárne potrestať škodcu (v kontinentálnom práve napr. zásadne absentuje osobitná kategória tzv. punitive damages vytvorená v anglo-americkom práve), ale odškodniť poškodeného. Sankčná funkcia náhrady nemajetkovej ujmy tak ustupuje do pozadia najmä v prípadoch, ak škodca za svoje konanie bol odsúdený trestným súdom a bol mu uložený trest podľa Trestného zákona. Uloženie ďalšej sankcie v podobe zvýšenej náhrady spôsobenej škody (nemajetkovej ujmy) by tak bolo aj porušením zásady ne bis in idem - ukladaním viacnásobných trestov za to isté konanie; určitá satisfakcia je naopak pozostalým poskytnutá už v priebehu trestného konania vedeného proti pôvodcovi zásahu a rozhodnutím vydaným v tomto trestnom konaní (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 4Tdo1402/2015 zo dňa 12.04.2016). Miera zavinenia pôvodcu zásahu však zostáva jedným z kľúčových hľadísk pre určenie výšky náhrady, logickým dôsledkom potom je aj zohľadnenie prípadného spoluzavinenia poškodeného na vzniku škody ako aj ostatných právnych a skutkových okolností prípadu ako je postoj zodpovednej osoby k spôsobenej škode a pod.

17. Ústavný súd ČR v zmienenom náleze sp. zn. I. ÚS 2844/14 sformuloval aj kritériá pre určovanie výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Za okolnosti, ktoré je potrebné skúmať na strane poškodeného, sú považované najmä: a) intenzita vzťahu žalobcu so zomrelým, b) vek zomrelého a pozostalých, c) otázka hmotnej závislosti pozostalého na usmrtenej osobe, d) prípadné poskytnutie inej satisfakcie. Pre výšku náhrady je kľúčová najmä kvalita vzájomného vzťahu osôb narušená neoprávneným zásahom, psychická bolesť zo straty veľmi blízkeho človeka je často vnímaná ako neznesiteľná, fyzická, obmedzujúca ostatné aktivity pozostalého, často prerastajúca do duševného onemocnenia. Pri zohľadnení veku zomrelého sa odlišuje nakoľko je prežívaná strata novorodenca jeho rodičmi, strata rodiča jeho deťmi, alebo strata osoby v dôchodkovom veku jej vnúčatami. Dôležitú úlohu má aj pocit zodpovednosti rodiča za svoje deti. Strata osoby, na ktorej je pozostalý existenčne závislý sa prejaví aj vo sfére osobnostného prežívania. Iná forma satisfakcie než peňažná (napr. ospravedlnenie škodcu) nemôže byť sama osebe dostačujúca, jej poskytnutie a následné posúdenie jej významu však môže mať za následok zníženie peňažnej náhrady. Za okolnosti, ktoré je potrebné skúmať na strane pôvodcu zásahu (škodcu, žalovaného) za predpokladu, ak majú zároveň vplyv na vnímanie ujmy oprávnenými osobami sú považované najmä: a) postoj žalovaného (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie a pod.), b) dopad udalosti do duševnej sféry pôvodcu - fyzickej osoby, c) jeho majetkové pomery, d) miera zavinenia škodcu eventuálne miera spoluzavinenia usmrtenej osoby. Postoj škodcu môže podstatným spôsobom ovplyvniť vnímanie ujmy pozostalými, ústretové správanie, ospravedlnenie alebo prejavená ľútosť škodcu môžu zmierniť dopady nemajetkovej ujmy, naopak jeho ľahostajnosť, arogancia či vyjadrená bezcitnosť môže ujmu pozostalých osôb ešte prehĺbiť. Potrebné je prihliadať aj k majetkovým pomerom škodcu, tak, aby bola daná možnosť reálneho uspokojenia priznaných nárokov a aj v tom zmysle, aby uložená povinnosť nahradiť spôsobenú škodu nemala pre škodcu doživotné likvidačné následky a jeho majetkovou likvidáciou nezneškodňovala mu viesť znesiteľný a ľudsky dôstojný život. Pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je dôležitým aspektom aj to, aby jej výška odrážala všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Nedá sa teda vyhnúť aplikácii princípu proporcionality porovnaním čiastok prisúdených v iných prípadoch, a to nielen v prípadoch podobných ale aj v ďalších prípadoch, v ktorých išlo o zásah do iných osobnostných práv - najmä práva na ľudskú dôstojnosť. Spôsobom ako možno dosiahnuť relatívne spravodlivé vyčíslenie výšky peňažnej náhrady je zohľadnenie čiastok priznaných v iných porovnateľných prípadoch, pretože objektívne podobná ujma vyžaduje vyvážené porovnateľnou čiastkou. V nadväznosti na tento nálezy Ústavného súdu ČR potom Najvyšší súd ČR v rozsudku sp. zn. 4 Tdo 1402/2015 zo dňa 12.04.2016 s prihliadnutím k doterajšej judikatúre, cenovému vývoju i zahraničným skúsenostiam, odporučil súdom stanoviť výšku náhrady nemajetkovej ujmy v rozpätí 240 000 - 500 000 Kč v typovom prípade najbližších osôb (manžel, rodičia a deti) ak sú stanovené kritériá neutrálne.

18. Z hľadiska vyššie zmienených kritérií v predmetnej veci z vykonaného dokazovania mal súd preukázať, že u oboch žalobcov 1/ a 2/ smrť ich prvorodenej dcéry narušila pomerne intenzívny vzťah, ktorý sa aj napriek dospelosti ich dcéry a jej ekonomickej samostatnosti prejavoval tým, že ich dcéra s výnimkou obdobia piatich rokov, kedy žila s priateľom v prenajatom byte v Prešove, stále bývala u svojich rodičov. Smrť dcéry bola pre žalobcov 1/ a 2/ šokom, ktorému nechceli ani uveriť, a ktorý pre nich znamená neopísateľnú stratu, neporovnateľnú s prirodzenou smrťou iných blízkych osôb (rodičov, súrodencov). Tragická smrť dcéry v životoch žalobcov 1/ a 2/ zanechala trvalú nezmazateľnú stopu prejavujúcu sa aj s odstupom času pretrvávajúcimi vnímaniami slovami iba ťažko opísateľnej bolesti, žiaľu

a smútku. Oživovanie spomienok na najtragickejšiu udalosť v ich živote žalobcom 1/ a 2/, spôsobuje aj v súčasnosti traumy, a to až do tej miery, že prvého pojednávania vo veci vôbec neboli schopní sa zúčastniť a v priebehu svojich výpovedí sa neubránili slzám. Žalobcovia 1/ a 2/ po dopravnej nehode odbornú pomoc špecializovaných lekárov nevyhľadali, potrebnú lekársku pomoc im poskytla spolužiačka ich nebohej dcéry, počas pohrebu a po dobu dvoch mesiacov obaja užívali Lexaurin, neskôr už len prechodne a inak iba lieky na spanie a lieky predpísané kardiológom. Žalobkyňa 1/ po dobu jedného roka po nehode mala postupne zanikajúce problémy s jedením a spaním, žalobcovi 2/ sa zhoršil sluch a tiež má pretrvávajúce problémy so žalúdkom, v dôsledku ktorých schudol asi 10 kg, opatrovateľskú starostlivosť tretej osoby však nepotrebovali. Pred smrťou dcéry chodievali ako rodina na dovolenky, teraz sú viac uzavretí, nestretávajú sa s rodinou a priateľmi ako predtým, chodia iba na nákupy a takmer každý deň aj na cintorín, inak zostávajú doma. Obaja žalobcovia 1/ a 2/ sa v zásade správne pokúsili následky tejto tragickej udalosti prekonať vzájomnou podporou a hlavne tým, že sa venovali práci, žalobkyňa 1/ aj napriek tomu, že bola v dôchodkovom veku. Žalobcu 3/ jeho sestra podporovala osobne aj materiálne pred aj počas štúdia na vysokej škole, ich vzájomný intenzívny vzťah zostal zachovaný aj počas štúdia žalobcu 3/ na vysokej škole, žalobca 3/ aj počas štúdia veľa času trávil doma s rodičmi a sestrou. Po dobu jeden a pol roka po smrti sestry zostal žalobca 3/ bývať s rodičmi doma, pomáhal im a staral sa o nich, od 01.04.2016 už býva s priateľkou aj pracuje v Bratislave. Zdravotný stav žalobcu 3/ ani fyzický, ani psychický sa po nehode nezmenil, lieky na utlmenie užíval iba počas pohrebu, na žiadnom lekárskom ošetrení nebol. Aj žalobcu 3/ smrť sestry ťažko zasiahla, avšak neporovnateľne s tým ako sa dotkla jeho rodičov.

19. Žalovaný 1/ listom zasielaným v mesiaci október 2015 vyjadril svoje ospravedlnenie žalobcom 1/ a 2/, žalobcovi 3/ sa osobitne písomne neospravedlnil, čo je zrejme spôsobené tým, že o existencii žalobcu 3/ žalovaný 1/ vtedy asi nemal vedomosť, všetkým poškodeným sa však žalovaný 1/ ospravedlnil aj vo svojom záverečnom vyjadrení na hlavnom pojednávaní v trestnom procese. Takéto ospravedlnenie a prejav ľútosti možno považovať za prejav elementárnej slušnosti, v zásade však nemá vplyv na zníženie negatívnych dopadov dopravnej nehody zavinenej žalovaným 1/ na žalobcov 1/-3/ v zmysle poskytnutia čo i len čiastočnej satisfakcie. Na druhej strane počiatočné odmietanie zodpovednosti za spôsobenie nehody zo strany žalovaného 1/, nemožno z hľadiska vzniku nemajetkovej ujmy žalobcov 1/-3/ považovať za prirážajúce kritérium, ktoré by malo mať vplyv na zvýšenie priznanej peňažnej kompenzácie z dôvodu kolízie s realizáciou práva na obhajobu žalovaného 1/ v trestnom procese; prihliadnuť by bolo možné len k excesívnemu vybočeniu - arogantnému, bezcitnému a ľahostajnému postoju, ktorého sa však žalovaný 1/ nedopustil. Ani popieranie viny preto nemožno bez ďalšieho hodnotiť ako konanie zvyšujúce utrpenie poškodených žalovaných 1/-3/ (pretože už neprehľbuje samo osebe mieru vzniknutého utrpenia pozostalých), ale ako neutrálny a legitímny výkon práva na obhajobu (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 4 Tdo 1402/2015 zo dňa 12.04.2016). Majetkové pomery žalovaného 1/ bližšie preukázané neboli a v zásade ani nie sú rozhodujúce pre odstupňovanie výšky priznaného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, pretože miera subjektívne prežívaných duševných útrap pozostalých nie je nijako závislá od majetkových pomerov pôvodcu zásahu, ale od následkov týmto neoprávneným zásahom spôsobených. Výška priznanej náhrady by však nemala mať likvidačné dôsledky pre žalovaného 1/, výška priznanej náhrady teda musí byť taká, aby žalovanému umožnila v budúcnosti uhradiť vzniknutú ujmu (na tomto mieste odhliadnuc od súčasnej povinnosti žalovaného 2/ ako poisťovateľa zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy žalobcom 1/-3/ za žalovaného 1/) pri súčasnom zachovaní možnosti viesť znesiteľný a dôstojný život (opäť rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 4 Tdo 1402/2015 zo dňa 12.04.2016). V tejto súvislosti je potom potrebné zohľadniť, že po dobu dva a pol roka bude žalovaný 1/ vykonávať uložený nepodmienečný trest odňatia slobody zrejme bez výraznejších príjmov a po jeho skončení je otázna miera jeho zaradenia do bežného pracovného života, pretože spôsobená dopravná nehoda v nadväznosti na prechodne neliečené predchádzajúce ochorenie mala závažné následky aj na jeho zdravotnom stave s predpokladanou trvalou invaliditou. Nedbanlivostné zavinenie žalovaného 1/ je tiež možné považovať za neutrálny prvok, na rozdiel od úmyslu alebo zvlášť zavrhnutiahodnej pohnútky, ktoré by boli prirážajúcimi okolnosťami, alebo na rozdiel od spôsobenia smrti bez zavinenia alebo pri aplikácii absolútnej objektívnej zodpovednosti, ktoré by mali za následok zníženie náhrady nemajetkovej ujmy (takisto rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 4 Tdo 1402/2015 zo dňa 12.04.2016).

20. Následky neoprávneného zásahu do osobnostných práv žalobcov 1/-3/ sú nezvratné, žalobcovia 1/-3/ ťažko znášajú stratu dcéry a sestry, najmä žalobcovia 1/ a 2/ sa zo stratou dcéry nevyrovňajú po celý zvyšok života, takže akákoľvek peňažná čiastka nie je vôbec spôsobilá celkom zmierniť ich útrapy

zo smrti dcéry, ktoré budú stále pretrvávať, keďže puto medzi rodičmi a dieťaťom je putom natoľko silným, že ho za žiadnych okolností nemožno celkom pretrhnúť, na stratu dcéry zabudnúť a vyrovnať sa s ňou. Najsilnejšie rodinné väzby sú práve tie, ktoré sú tvorené v priamej príbuzenskej línii, alebo sú utvorené na základe dlhodobého spolužitia v spoločnej domácnosti, a to medzi rodičmi a deťmi, manželmi, často tiež medzi súrodencami. Smrť dieťaťa je pre jeho rodičov vždy mimoriadnym zásahom do ich osobnostných práv, preto v takomto prípade ani nie je potrebné preukazovať žiadnu osobitnú mimoriadnosť zásahu (rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 11Co/90/2010). Narušenie takýchto vzťahov potom najmä v prípade, ak k nemu dôjde nečakane v dôsledku neočakávanej tragicko-udalosti vyvolá nielen zásah do telesnej integrity jedinca priamo zasiahnutého takouto udalosťou, ale aj do integrity jeho blízkych osôb. Akákoľvek peňažná kvantifikácia duševných útrap je spojená s problémom, že pri nej nie je možné vychádzať z objektívne merateľných výsledkov, musí však vychádzať zo starostlivo zváženeho skutkového stavu - všetkých okolností prípadu, najmä vychádzajúc z prerušených väzieb medzi pozostalými a obeťou a ďalších špecifik prípadu, ktoré umožnia stanoviť adekvátnu kompenzáciu nemajetkovej ujmy. Rovnaký prípad má byť rozhodnutý rovnako a podobný prípad má byť rozhodnutý podobne. Stanovenie podobného následku v podobných prípadoch je práve základnou úlohou judikatúry, preto je potrebné tiež vychádzať z výšky náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá bola priznaná pozostalým poškodeným v podobných prípadoch. Doposiaľ zaznamenané rozhodnutia súdov určovali náhradu nemajetkovej ujmy v rôznej výške vyplývajúcej z nasledovného prehľadu:

Súdne rozhodnutia Pozostalí Žaloba Priznané Žalovaní Protiprávne konanie

OS NM p. KS TN 6Co/810/2014 manžel 40 r. ml. dieťa ml. 16 r. dieťa 70.000 100.000 100.000 70.000 100.000 100.000 1/ nepo. ods. vodič 2/ poisťovňa alkohol, chodec na priechode, náhrada za bolesť zamietnutá

OS NR 10C/88/2009 p. KS NR 9Co/330/2012 matka otec ml. sestra ml. brat 90.000 90.000 90.000 90.000 90.000 90.000 10.000 10.000 nemocnica (jej zamestnanec anesteziológ po. ods. v trestnom konaní) nesprávna zdravotnícka starostlivosť pri anestézii s následkom bdelej kómy maloletého

OS TT 19C/96/2012 p. KS TT 10Co/909/2015 manžel ml. 4 r. dcéra. pohr. syn 100.000 35.000 15.000 100.000 35.000 15.000 nemocnica vedľ. účastník poisťovňa nesprávna zdravotná starostlivosť rodičke po pôrode

OS TN 27C/107/2012 p. KS TN 4Co/658/2014 manžel (od 1978) 50.000 50.000 1/ po. ods. vodič (prev.) 2/poisťovňa rýchlosť, chodkyňa mimo prechodu

OS BA II 18C/276/2008 p. KS BA 4Co/470/2011 spolu rodičia pl. 19 r. dcéry 116.178 49.790 správca cesty náraz zo svahu padnutého kameňa na pasažierku auta

OS MT z. KS ZA znížil z 90.000 na 45.000 manžel 90.000 45.000 1/ prevádzateľ (zamest. nepo. ods. vodiča) 2/ poisťovňa náraz nákladného vozidla do pred ním idúceho osobného vozidla

OS TT 13C/126/2010 p. KS TT 24Co/368/2015 manžel, 42 r. manželstvo 70.000 40.000 1/ podm. ods. vodič 2/ poisťovňa vodič otvoril dvere auta, do ktorých narazila cyklistka bez prilby, keď nedodržala min. odstup od vozidla (spolušina určená presne na 20%)

OS BR p. KS BB 12Co/465/2014 manželka pl. dieťa ml. dieťa 66.500 33.500 33.500 33.500 33.500 1/ nepo. ods. vodič 2/ poisťovňa rýchlosť 110 km/h v obci do protismeru, vodič v druhom aute

OS LM 7C/121/2010 manžel 200.000 26.500 1/ ods. vodič alkohol, zrazená cyklistka

OS TT p. KS TT 24Co/479/2012 otec 18 r. syna 100.000 25.000 prevádzateľ (zamest. podm. ods. vodiča) chodec na diaľnici v strednej opitosti

OS BA IV 12C/385/2008 p. KS BA 6C/111/2011 NS SR 3Cdo/228/2012 manžel 44 r. manželky 82.984 23.000 prevádzateľ (zamest. nepo. ods. vodiča) rýchlosť jazdy cisternového vozidla

OS SE 4C/58/2010 p. KS TT 10Co/137/2013 manželka ml. dieťa ml. dieťa 22.130 22.130 22.130 22.130 22.130 22.130 1/ ods. vodič, (zamiet.) 2/ prevádzateľ (zamest. ods. vodiča) vodič sa nedostatočne venoval riadeniu, narazil do auta a jeho nepripútaný spolujazdec podľahol zraneniam

OS LM 7C/256/2011 p. KS ZA 8Co/264/2013 manželka dieťa pohr. matka otec 40.000 50.000 30.000 30.000 20.000 23.000 10.000 10.000 nepo. ods. vodič alkohol, 105 km/h v obci, chodec na priechode

OS HE p. KS PO 17Co/212/2015 otec matka pl. syna 30.000 30.000 20.000 20.000 1/ ods. vodič 2/ poisťovňa alkohol, zrazený chodec vodič bez oprávnenia

OS RS 8C/103/2009 p. KS BB 15Co/171/2012 manželka ml. dieťa ml. dieťa ml. dieťa spolu 265.551 20.000 15.000 15.000 15.000 1/ nepo. ods. vodič 2/ poisťovňa (zamiet.) alkohol, vodič prešiel do protismeru

OS TO 4C/14/2009 p. KS NR 25Co/18/2013 matka ml. syna 497.908 20.000 nemocnica nesprávna zdravotná starostlivosť pri ošetrovaní bodného zranenia

OS LM 7C/42/2012 ml. syn ml. syn 33.000 33.000 20.000 20.000 spoločne a nerozdielne zviazaní žalovaní: 1/ a 2/ prevádzkovatelia lyžiar. strediska prevádzkovatelia lyžiar. strediska neoznačili jamu v snehu, do ktorej padol a zabil sa 44 r. otec žalobcov

OS HE 3 p. KS PO 2Co/135/2014 v spoločnej domácnosti žijúci pl. brat 15.000 15.000 1/ po. ods. vodič 2/ prevádzateľ 3/ poisťovňa na ceste zrazená opitý chodec, voči prevádzateľovi žaloba zamietnutá odv. súdom

OS VT 5C/38/2012 p. KS PO 20Co/183/2014 otec matka st. brat 20.000 20.000 10.000 15.000 15.000 5.000 1/ nepo. ods. vodič (prev.) 2/ poisťovňa alkohol, opitý plnoletý, s rodičmi žijúci zomrelý. vedel o vodič. Opitosti

OS TT 37C/178/2009 z. KS TT 11Co/90/2010 u 1/ a 2/ z 6.000 zvýšil na 15.000) NS SR 4Cdo/139/2011 otec matka súrodenec ml. súrodenec 15.000 15.000 10.000 10.000 15.000 15.000 2.000 2.000 ods. vodič chodkyňa, zrazená na prechode pre chodcov, žila v spol. domácnosti so všetkými žalobcami

OS MT 6C/94/2006 p. KS ZA 9Co/256/2013 OS MT 8C/203/2004 ml. dieťa ml. dieťa manžel 66.387 49.790 nezisť. 13.000 10.000 17.000 ods. vodič chodkyňa zrazená na priechode

OS TO 5C/351/2013 p. KS NR dieťa dieťa dieťa dieťa 10.000 10.000 10.000 10.000 10.000 10.000 10.000 10.000 1/ ods. vodič 2/ poisťovňa chyba v jazde do protismeru

OS NR 8C/41/2012 p. KS NR manžel dieťa 6 r. dieťa 4 r. 10.000 10.000 10.000 10.000 10.000 10.000 1/ po. ods. vodič 2/ poisťovňa do stojaceho auta zomrelej narazil vodič

OS PO 12C/98/2010 p. KS PO 17Co/145/2014 matka 33.333 10.000 1/ po. ods. vodič 2/ poisťovňa ml. chodec na prechode zrazený vodičkou, kt. nezastavila na červenú

OS LM 7C/162/2011 zs. KS ZA 7Co/287/2012 otec matka 15.000 15.000 10.000 10.000 1/ prevádzateľ (zamiet.) 2/ ods. vodič (zamestnanec žal. 1/) ml. 13 r. cyklista zrazený potom, ako vošiel do jazdnej dráhy auta

OS LM 7C/276/2011 p. KS ZA 5Co/315/2012 ml. syn pl. sp. dcéra 10.000 10.000 10.000 10.000 podm. ods. vodič nesprávne technika jazdy šmyk, náraz do chodkyne

OS LM 4C/130/2009 p. KS ZA 8Co/119/2011 matka pl. syna 200.000 10.000 1/ nepo. ods. vodič alkohol, prechod do protismeru

OS PP 17C/19/2011 p. KS PP 12Co/89/2013 otec matka 10.000 10.000 10.000 10.000 1/ po. ods. vodič 2/ prevádzateľ 3/ poisťovňa (zamiet.) jazda v protismere pri predbiehaním neprípútaný spolujazdec, 26 ročný slobodný syn žalobcov

OS SL p. KS PO 6Co/387/2015 otec matka 35.000 35.000 10.000 8.000 1/ po. ods. vodič vedľ. účastník poisťovňa 8 r. syn zrazený potom ako vošiel do vozovky

OS PD 9C/96/2013 ml. dcéra matka 10.000 10.000 10.000 7.000 po. ods. vodička šmyk mimo vozovku, smrť spolujazdkyne

OS ZH 13C/87/2006 p. KS BB 14Co/339/2011 NS SR 1Cdo/77/2009 otec matka 66.388 66.388 8.600 8.600 1/ po. ods. vodič 2/ poisťovňa nesprávna jazdy, na nesprávnej strane cesty zrazený chodec

OS SE p. KS TT 10Co/566/2015 manžel dieťa dieťa dieťa 8.000 8.000 8.000 8.000 8.000 8.000 8.000 8.000 1/ po. ods. vodič 2/ poisťovňa šmyk do protismeru

OS MT 5C/189/2010 manželka dieťa dieťa dieťa vyššie, ako priz. 6.000 6.000 6.000 6.000 ods. vodič neprímeraná rýchlosť, chodec na vozovke

OS MT 5C/312/2014 manželka dieťa dieťa 50.000 50.000 50.000 5.000 5.000 5.000 1/ po. ods. vodič 2/ poisťovňa nesprávne sa vyhýbajúcim motorovým vozidlom zrazený cyklista v protismere

OS PD 16C/121/2012 p. KS TN 17Co/736/2013 manželka, pomer mimo manželstva 100.000 4.000 po. ods. vodič prechod do protismeru, smrť spolujazdca

21.Z uvedeného prehľadu dostupnej judikatúry súdov plynie, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej smrťou príbuzného majú blízke osoby v prvom stupni (rodičia, manžel alebo druh, deti), iné osoby s podmienkou preukázaného blízkeho vzťahu, a to najmä osoby v druhom stupni príbuzenstva (súrodenci) spravidla za predpokladu pretrvávajúceho spolužitia v spoločnej domácnosti v čase smrti, ktoré z tohto dôvodu majú bližší kontakt s osobou, ktorá zomrela. Rozhodnutia o výške náhrady nemajetkovej ujmy sú rôzne, avšak v prípadoch smrti príbuzného spôsobenej dopravnou nehodou zavinenou z nedbanlivosti, výška náhrady nemajetkovej ujmy pre rodičov býva stanovená v rozpätí od 8.000,- Eur do 25.000,- Eur a pre súrodencov v rozpätí od 2.000,- Eur do 15.000,- Eur. Vyššia náhrada nemajetkovej ujmy je dôvodná iba výnimočne, a to pri smrti blízkej osoby zavinennej úmyselne alebo ak je smrť osoby spôsobená porušením povinnosti pri prevádzkovej činnosti (najčastejšie pri porušení pravidiel poskytovania zdravotnej starostlivosti v nemocniciach alebo pri pracovných úrazoch a pod.), čo je odôvodnené tým, že takáto strata blízkej osoby býva prežívaná často intenzívnejšie, a tiež vyššie stanovenými kritériami na strane pôvodcu zásahu. Pri zavinení smrti osoby z nedbanlivosti potom už aj

vzhľadom na kritériá vymedzené vyššie nie je dôvod na to, aby suma stanoveného odškodnenia bola extrémne vysoká.

22. Výška náhrady nemajetkovej ujmy má vyjadrovať objektivnú hodnotu straty, ktorú niekto utrpí smrťou blízkej osoby. Smrť každého človeka má približne rovnaké dôsledky v tom, že sa pretrhnú kontakty ostatných príbuzných s osobou zomrelého, pre dve rôzne matky je však v zásade strata každého dieťaťa rovnako bolestná. Tieto rovnaké dôsledky spočívajúce v strate blízkej osoby však každý človek prežíva rôzne a sú tak odstupňované hlavne tým, ako každý jednotlivец je schopný tieto negatívne životné skúsenosti spracovať a prekonať. Avšak bez ohľadu na spôsob vyrovnania sa s týmto tragickým následkom, následok stále zostáva rovnaký. Citová ujma nie vždy sa dá preukázať úplne detailne, najmä preto, že ide o stav, ktorý slovami je ťažko opísať, ako vyplýva aj z výpovedí žalobcov 1/-3/ v tejto veci je pre poškodených nesmierne bolestivé opäť si vybavovať v pamäti spomienky na smrť ich blízkej osoby, a preto nie vždy je možné rovnaké peňažné ocenenie. Vzniknuté následky však možno kvalifikovať do určitej miery ako štandardné a potom ako následky, ktoré majú závažnejší dopad na zdravie (vážne psychické traumy, iné zdravotné následky) prípadne trvalý vplyv na stratu pracovnej a spoločenskej uplatniteľnosti a pod., intenzívnejšie a závažnejšie následky vznikajú tiež v prípade komplikovanejších vzťahov individuálnych prípadov (strata jediného dieťaťa, veľmi malého dieťaťa, alebo vôbec jediného žijúceho príbuzného), ktoré si nepochybne zaslúžia výraznejšie odškodnenie. Preto je síce vždy potrebné skúmať individuálne následky každého zásahu, avšak všeobecnou skúsenosťou je, že každej fyzickej osobe sa smrť jeho blízkeho človeka dotkne (ak to tak nie je, ide skôr o patologický jav osobnosti). Ak sú spôsobené následky podobné, potom pri výške nemajetkovej ujmy by malo byť stanovené základné odškodnenie v sume, ktorá by zodpovedala pravidelným štandardným následkom, a ktorá by ďalej mohla byť v určitom rozpätí upravovaná s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu podľa toho, či vzniknuté následky sú ťažšie alebo ľahšie ako štandardný prípad, alebo podľa toho či sú zistené aj iné okolnosti, ktoré treba vziať do úvahy. Pri tom je potrebné mať na zreteli, že takúto ujmu nemožno v peňažnej forme v žiadnom prípade odčiniť, maximálne možno zmierniť jej negatívne dôsledky. Účelu peňažného odškodňovania takto rôzne vzniknutých podobných následkov najlepšie zodpovedá kombinácia paušálnej náhrady s priestorom pre zohľadnenie osobitných okolností prípadu, podobne ako je to v prípade odškodňovania bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia, zvýšením približne do 0,5 násobku stanovenej základnej hodnoty.

23. Pre žalobcov 1/ a 2/ ako najbližších príbuzných v prvom stupni príbuzenstva by takáto základná hodnota jednorazového odčinenia duševných útrap plynúcich z narušeného rodinného a sociálneho vzťahu k ich dcére charakterizovaného úzkou väzbou a intenzívnym citovým putom avšak bez následkov, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako ťažšie než štandardné, teda pri neutrálnom vyhodnotení rozhodujúcich kritérií vymedzených vyššie, mohla byť stanovená sumou zodpovedajúcou 1000 násobku sumy bodového hodnotenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia podľa zákona č. 437/2004 Z. z., a to práve s ohľadom na blízkosť obsahom a účelom podobných vzťahov pri náhrade škody na zdraví. Takto stanovená suma zodpovedá strednému priemeru doteraz priznaných nárokov na náhradu nemajetkovej ujmy v podobných prípadoch a zároveň predstavuje vrchnú hranicu odporúčenú rozsudkom Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 4 Tdo 1402/2015 zo dňa 12.04.2016 (cca 500.000,- Kč). Viazanie určovania výšky náhrady nemajetkovej ujmy na bodové hodnotenie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia podľa zákona č. 437/2004 Z. z. zabezpečí nielen prehľadnosť a vyššiu mieru právnej istoty pre obidve strany - poškodených na strane jednej a vinníkov dopravných nehôd a poisťovne na strane druhej, ale aj valorizáciu nárokov pre poškodených, pretože hodnota peňazí v čase sa mení. Hodnota jedného bodu náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia pre rok 2014 bola stanovená v sume 16,48 Eur (oznámenie o opatrení MZ SR č. 133/2014 Z. z.), preto za primeranú výšku náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobcom 1/ a 2/ nedbanlivosťou žalovaného 1/ zavinenu smrťou ich dcéry súd považoval sumu 16.480,- Eur.

24. Žalobca 3/ aj napriek štúdiu na vysokej škole si zachoval k svojej sestre intenzívny vzťah, k pretrhnutiu ich vzájomných väzieb nedošlo (napr. tým, že by sa niektorí z nich osamostatnil a pod.). Žalobcovi 3/ ako osobe v druhom stupni príbuzenstva, u ktorého zistené následky smrti jeho sestry sú pomerne nižšie ako u jeho rodičov, potom zodpovedá nižší nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, a to znížením stanovenej základnej hodnoty o polovicu, t.j. v sume 8.210,- Eur.

25. Žalovaný 1/ bol uznaný vinným zo skutku v časti kvalifikovaného ako prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1 ods. 2 písm. a) a ods. 3 Trestného zákona, jedným z následkov ktorého bola aj smrť nebohej U..

Ľ. U.. Odsudzujúce rozsudky Okresného súdu Revúca sp. zn. 2T/75/2015 a Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 3To/42/2016 sa v odôvodnení osobitne otázkou spoluzavinenia alebo nej nezaoberajú. Žalovaný 1/ na hlavnom pojednávaní uznal vinu, dokazovanie priznaného skutku preto trestným súdom vykonávané nebolo a vykonané boli iba dôkazy súvisiace s výrokom o treste a náhrade škody. Toto môže byť jedným z dôvodov, prečo v trestných rozsudkoch nebolo výslovne riešené zohľadnenie spoluúčasti alebo nej na následku dopravnej nehody. Avšak z toho, že pri ukladaní trestu došlo k zníženiu trestu pod dolnú hranicu trestnej sadzby podľa § 149 ods. 3 Trestného zákona v rozpätí 4-10 rokov a žalovanému 1/ bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 2,5 roka, možno usudzovať, že jedným z dôvodov tohto postupu bolo aj zohľadnenie spoluzavinenia vzniknutého ťažšieho (smrteľného) následku u alebo nej U.. Ľ. U.. Spoluzavinenie poškodeného v trestnom práve nie je okolnosťou, ktorá by vylučovala trestnú zodpovednosť, žalovaný 1/ preto za trestný čin zodpovedá z hľadiska jeho následkov. Prítomnosť spoluzavinenia poškodeného a jeho miery je však jednou zo skutočností, ktoré súd zohľadňuje pri ukladaní trestu.

26.Vo všeobecnosti platí, že v rozsahu, v akom škoda bola spôsobená samotným poškodeným, nie je daná zodpovednosť škodcu, a to pre chýbajúcu príčinnú súvislosť medzi vznikom škody a protiprávnym konaním. Ak v trestnom konaní bolo právoplatne rozhodnuté, že bol spáchaný trestný čin a kto ho spáchal, takýmto rozhodnutím je súd v občianskom súdnom konaní viazaný, avšak iba pokiaľ ide o konanie páchatel'a. Súd v konaní o náhrade škody už nemôže ako predbežnú otázku riešiť, či a kto spáchal určitý skutok, rozhodnutie o vine páchatel'a však neznamená automaticky, že celá škoda bola spôsobená výlučne jeho konaním. Ak sa na vzniku škody podieľalo aj konanie poškodeného, nie je súd pri posúdení spoluzavinenia poškodeného výrokom o vine páchatel'a viazaný (napr. rozsudky Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25 Cdo 818/2004 zo dňa 14.10.2004 a sp. zn. 25 Cdo 562/99 zo dňa 28.11.2000).

27.Ak je prítomné spoluzavinenie poškodeného, túto okolnosť je potrebné zohľadniť pri určení výšky náhrady škody stanovením vzájomného pomeru (resp. podielov) zodpovednosti na vzniknutom následku, a to aj vtedy, ak škodca bol odsúdený trestným rozsudkom. Pri pomernom rozdelení škody ide o určenie vzájomného vzťahu medzi konaním poškodeného a škodcu. Vychádzať je potrebné z miery zavinenia každého z nich a pri objektívnej zodpovednosti (napr. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka) sa prihliada k tomu, ako ktorá skutočnosť prispela k vzniku škody a ovplyvnila jej rozsah. Zvažujú sa všetky príčiny, ktoré viedli ku škode, pričom aj u poškodeného možno vziať do úvahy iba také konanie, ktoré bolo aspoň jednou z príčin vzniku škody - teda také konanie alebo opomenutie, ktoré je vo vzťahu príčinnej súvislosti so vznikom škody alebo následným zväčšením jej rozsahu. Ak spôsobil škodu škodca úmyselne a poškodený ju zaviniel z nebanlivosti, bude spravidla nebanlivosť poškodeného v pomere k úmyselnému zavineniu škodcu tak nepatrná, že k nej nebude možné prihliadnuť (Zo zhodnotenia rozhodovania súdov SSR prejednaného a schváleného plénom Najvyššieho súdu SSR dňa 25. 11. 19756, sp. zn. Pls 2/76 - Rc 27/1977). Aj v prípade nemajetkovej ujmy sa pre určenie subjektu zodpovedného za zásah do osobnostných práv podľa § 853 Občianskeho zákonníka analogicky použijú ustanovenia upravujúce zodpovednosť za škodu najmä § 420 ods. 2 a § 427 Občianskeho zákonníka (napr. rozsudky Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30 Cdo 999/2007 zo dňa 29.09.2008 alebo sp. zn. 30 Cdo 476/2011 zo dňa 25.04.2012); pri skúmaní predpokladov zodpovednosti za zásah je však potrebné vždy postupovať podľa § 13 Občianskeho zákonníka. Takisto potom v prípade spoluzavinenia prichádza do úvahy aj v prípade nemajetkovej ujmy analogické použitie § 441 Občianskeho zákonníka rovnako ako aj pri všetkých ďalších nárokoch na náhradu škody, hoci nie sú upravené Občianskym zákonníkom - napr. nároky zdravotnej poisťovne na náhradu nákladov vynaložených na zdravotnú starostlivosť alebo nároky Sociálnej poisťovne na náhradu vyplatených dávok sociálneho poistenia, v dôsledku zavineného protiprávneho konania škodcu. Primerane sa teda § 441 Občianskeho zákonníka aplikuje aj na spoluzavinenie zásahu do osobnostných práv, ak zavinenie poškodeného malo vplyv na vznik nemajetkovej ujmy teda ak jedinou príčinou jej vzniku nebolo iba konanie osoby zodpovednej za zásah do práva na ochranu osobnosti, ale k jej vzniku alebo zvýšeniu následkov prispelo aj konanie zásahom dotknutej osoby, pričom prihliadať je potrebné aj k spoluzavineniu toho, od ktorého odvodzujú svoj nárok pozostalí poškodeného (R 30/1957).

28.Nebohá U.. Ľ. U. porušila povinnosť podľa § 8 ods. 1 zákona č. 8/2009 Z. z. resp. aj podľa § 4 ods. 1 veta prvá nariadenia vlády č. 554/2006 Z. z., a to tým, že sa vo vozidle nepripútala bezpečnostnými pásmi. Týmto nebanlivostným konaním sama priamo zaviniela (teda prakticky svojim nekonaním spôsobila) istotu toho, že v prípade akejkoľvek náhodnej vopred nepredvídanej udalosti

(napr. dopravnej nehody a to nielen tejto konkrétnej zavinenej žalovaným 1/) budú následky takejto udalosti na jej zdravotnom stave závažnejšie až smrteľné, než v prípade, keby bezpečnostnými pásmi pripútaná bola. Žalovaný 1/ potom svojim nedbanlivostným konaním zavinil práve túto náhodnú vopred nepredvídanú udalosť (dopravná nehoda), ktorá bola bezprostrednou príčinou smrteľných zranení alebohej. Ako dôsledok dopravnej nehody mohol teda žalovaný 1/ priamo zaviniť len ublíženie na zdraví v ľahkej forme prípadne ťažkú ujmu na zdraví, avšak nie smrteľný následok, za ktorý už zodpovedá nebohá sama. K tomuto smrteľnému následku by však nedošlo, keby nebola vznikla dopravná nehoda spôsobená žalovaným 1/. Preto v pozícii nedbanlivosťou alebohej zavinenej istoty následku akejkolvek vážnejšej vopred nepredvídanej udalosti v porovnaní s náhodnosťou následku konkrétnej dopravnej nehody zavinenej nedbanlivostným konaním žalovaného 1/, mieru spoluzavinenia oboch súd stanovil na 50 %, pretože obaja rovnakou formou zavinenia spôsobili smrteľný následok na strane nebohej. S prihliadnutím k zistenej miere spoluzavinenia nebohej U.. L. U. potom súd znížil stanovenú náhradu nemajetkovej ujmy pre žalobcov 1/-3/ o určenú mieru spoluzavinenia, t.j. u každého o 50 %. Nárok žalobcov 1/ a 2/ teda predstavuje sumu 8.240,- Eur a nárok žalobcu 3/ sumu 4.120,- Eur.

29. Už v rímskom práve rozmanité bezprávne činy vedome namierené proti osobnosti človeka ako ublíženie na tele, na slobode, na občianskych právach alebo na cti, tiež akýkoľvek aj nepriamy útok proti osobnosti druhého porušením akéhokoľvek práva (verejného alebo súkromného, majetkového alebo rodinného) s úmyslom ublíženia na cti, označované súhrnne ako iniuria boli považované za súčasť obligationes ex delicto, t.j. za škodu. Ediktmi prétorov bola pre všetky takéto prípady udelená actio iniuriarum na peňažnú pokutu, ktorú mali porotcovia stanoviť podľa svojho voľného uváženia prihliadajúc k okolnostiam jednotlivého prípadu (podobnosť s ustanovením § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka je zjavná a nie je náhodná), pričom nemohla byť prekročená suma, ktorou si žalobca sám krivdu cenil (Heyrovský L., Dějiny a systém soukromého práva římského, Právnická fakulta Univerzity Komenského, 6. vydání, Bratislava 1927, s. 444-446). Už rímske právo teda neoddeľovalo záväzky k náhrade materiálnej (majetkovej) škody od záväzkov k náhrade škody nemateriálnej, ktorú dnes označujeme ako nemajetková ujma.

30. V uhorskom práve platnom na území Slovenska do roku 1950 záväzky k náhrade škody vznikali z porušenia zmluvy, aj z mimozmluvnej zodpovednosti na základe zákona alebo z rôznych skutkových stavov. Takto zakázaný čin spáchal, kto spôsobil inému akúkoľvek bezprávnou ujmu na osobe (porušením života, telesnej integrity, osobnej slobody, ženskej cti, obchodného úveru, dobrého mena a povesti) alebo na majetku (vlastníctvo, stav držby), a to aj vtedy, ak nešlo o čin trestný. Dôvodom vzniku povinnosti nahradit' škodu mohlo byť okrem spáchania trestného činu aj porušenie pravidiel na ochranu osobných alebo majetkových práv iného, konanie proti dobrým mravom alebo šikanózne zneužitie práva. Kto sa dopustil zakázaného činu, bol povinný nahradit' všetku majetkovú škodu aj keď nepredvídal rozsah poškodenia, zohľadňovalo sa však zavinenie z ľahkej nedbanlivosti. Za ujmu na osobnom záujme patrilo peňažné zadosťučinenie len tam, kde to zákon osobitne stanovil, napr. odškodné za zásah do osobnej slobody bez dokazovania materiálnej škody predstavovalo 10 - 20 Kč za každý deň väznenia, pričom poškodený mohol žiadať aj ďalšiu nemateriálnu škodu, ak to bolo s ohľadom na okolnosti prípadu v súlade so zásadami slušnosti. Pri poškodení na tele bolo možné žiadať majetkové zadosťučinenie na nahradenie mravnej škody aj v tom prípade, ak z telesného poškodenia materiálna škoda nenastala. Za morálnu škodu spôsobenú tlačovou publikáciou bolo možné odsúdiť páchatel'a na peňažné zadosťučinenie aj vtedy, ak publikácia nebola trestným činom. Výška peňažného zadosťučinenia bola určovaná súdom so zreteľom na všetky okolnosti, najmä na majetkové pomery strán podľa voľného uváženia. Materiálna škoda z osobnej urážky mala byť nahradená aj vtedy, keby náhrada nemateriálnej škody podľa zákona nebola povinná. Napríklad, kto spáchal násilie na poctivom dievčati, povinný bol nahradit' mu ujmu, že ťažšie dostane manžela a tak rodinné zaopatrenie, tým, že mu bol povinný poskytnúť primeraný kapitál ako veno. Tiež s ublížením na tele, v dôsledku ktorého vzniklo nápadné zohavenie, spojená bola povinnosť zaplatiť osobitné odškodnenie. Škoda mala byť nahradená v peniazoch, alebo, kde to bolo možné, uvedením do pôvodného stavu. Zohľadňovalo sa aj spoluzavinenie poškodeného úmerne podľa miery zavinenia a ak nebolo možné zistiť iný pomer, znášali škodca aj poškodený náhradu škody rovným dielom, t.j. každý v polovici (napr. ak povoz poháňaný zakázanou rýchlosťou zrazil nepozorného cyklistu). Aj uhorské právo teda do rozsahu práva na náhradu škody zahŕňalo mnohé prípady (popri škode na zdraví aj zásahy do ďalších stránok osobnosti človeka), ktoré dnes podradíme skôr pod zásahy do práva na ochranu osobnosti (Fajnor V., Záturecký A., Nástin súkromného práva platného na Slovensku a Podkarpatskej Rusi, Heuréka Šamorín 1998, s. 360-391).

31. Nemecký BGB pojem škoda nevymedzuje, judikatúra škodu definuje ako každú ujmu osoby, ktorú utrpela na základe určitých udalostí na svojom majetku alebo na iných právom chránených statkoch. Pre stanovenie výšky škody sa potom používa hypotéza rozdielnosti (Differenzhypothese), ktorá určuje škodu ako rozdiel medzi skutočným stavom, ktorý nastal v dôsledku škodovej udalosti a hypotetickým stavom, ktorý by bol, keby ku škodovej udalosti nedošlo. Nemecké právo rozlišuje rôzne druhy škôd, škodu priamu a nepriamu, materiálnu a nemateriálnu, škodu vyplývajúcu z neplnenia (Erfüllungsschaden) a z dôvery v plnenie (Vertrauensschaden - culpa in contrahendo), a odvodenú škodu (Drittschaden). Priamou škodou je ujma konkrétne spôsobená na statku, nepriama škoda vyjadruje ujmy nasledujúce (ušlý zisk), pričom BGB (§ 252) počíta s úhradou tak priamej škody ako aj ušlého zisku. Materiálna škoda (na majetku) je chápaná ako každá v peniazoch vyjadriteľná ujma, ktorú niekto utrpel na svojom majetku. Existencia nemateriálnej škody vyjadruje situáciu, kedy bola utpená ujma nepredstavujúca zníženie majetku. Reforma práva na náhradu škody z roku 2002 zakotvila a rozšírila možnosť nahradiť ujmu vzniknutú v podobe bolestného zakotvením všeobecného nároku na spravodlivé odškodnenie v peniazoch. V prípadoch zásahu do telesnej integrity, zdravia, slobody alebo sexuálneho sebaurčenia (§ 253) je škodca povinný okrem vzniknutej materiálnej škody nahradiť aj prípadnú nemateriálnu ujmu v podobe spravodlivého peňažného odškodnenia (bolestného, ktoré tak nie je chápané ako u nás úzko iba pre účely náhrady škody na zdraví). Ani táto novelizácia BGB však nezakotvila žiadnu formu bolestného či odškodného pre prípad smrti alebo skrátenia života (viac k tomu Jaeger L., Luckey J., Das neue Schadenersatzrecht, Recklinghausen ZAP - Verlag, 2002, s. 41-45), nemecké súdy priznávajú nároky pozostalých príbuzných iba v prípade, ak správa o smrti blízkej osoby viedla k vzniku duševnej poruchy pozostalej osoby (ako náhrada za zásah do zdravia), teda ak postihnutie výrazne presahuje prirodzenú bolesť zo straty príbuzného. Nemecké právo tak zostáva jedným z príkladov právnych poriadkov, v ktorých zavinenie smrti osoby nezakladá nárok na náhradu nemateriálnej škody zotrúvajúc na stanovisku peňažnej neocenenosti tohto vzťahu.

32. Rakúsky ABGB definuje pojem skutočná škoda v § 1293 ako každú ujmu, ktorá bola niekomu spôsobená na majetku, právach a jeho osobe. Od škody odlišuje ušlý zisk, ktorý by sa dal očakávať pri normálnom behu vecí. Rakúske právo rozlišuje medzi škodou majetkovou (Vermögensschaden) a morálnou - nemajetkovou škodou (ideelle Schaden), ktorá sa nahrádza len vo výnimočných zákonom stanovených prípadoch. Majetková škoda sa delí na škodu pozitívnu t.j. skutočné v peniazoch vyjadriteľné zmenšenie alebo obmedzenie majetku a obmedzenie budúcich možností zárobku, t.j. ušlý zisk. Ak ABGB predpokladá náhradu škody pozitívnej spolu s ušlým ziskom, hovorí o plnom zadosťučinení (§ 1323). V súvislosti so smrťou blízkej osoby rakúske právo umožňuje odškodiť pozostalých príbuzných bolestným za šok spôsobený smrťou blízkej osoby a bolestným za smútok. Za zmienku stojí najmä to, že právnym základom pre odškodnenie týchto nárokov sú práve všeobecné ustanovenia ABGB o rozsahu náhrady škody a to § 1325, podľa ktorého kto iného poraní na tele, zaplatí náklady liečenia, nahradí stratu na zárobku aj stratu na zárobku, ktorý poškodený nebude schopný získať v budúcnosti (strata na zárobku po skončení práceneschopnosti) a okrem toho zaplatí aj primerané bolestné (teda obdoba ustanovení § 444 a nasl. Občianskeho zákonníka).

33. Nový český občiansky zákonník rozlišuje majetkovú ujmu (škodu) a nemajetkovú ujmu. Nová právna úprava sa tak podľa dôvodovej správy definitívne rozišla s poňatím inštitútu náhrady škody v duchu primitívneho materializmu, podľa ktorého sa poškodenému hradí výlučne škoda majetková. Nový český občiansky zákonník vychádza z koncepcie, že sa zásadne hradí majetková ujma (škoda), a to ako škoda na majetku v rozsahu skutočnej škody a ušlého zisku, kým nemajetková ujma len v prípadoch osobitne stanovených, ktoré však sú poňaté veľmi široko a to buď vtedy, ak nie je náhrada majetkovej ujmy vôbec možná, alebo vtedy, ak by odporovalo priznanie náhrady iba vo forme majetkovej škody všeobecne uznávaným zásadám spravodlivosti, a to v prvom rade pri zásahoch do osobnostných práv človeka, kde sa nemajetkovou ujmu odškodnia aj spôsobené duševné útrapy (§ 2956). Za okolnosti osobitného zreteľa hodné pre určenie spôsobu a výšky zadosťučinenia sa považujú úmyselné spôsobenie ujmy, použitie lsti, vyhrážky, zneužitie závislosti poškodeného na škodcovi, znásobenie účinkov zásahu jeho zverejnením, diskriminácia (§ 2957). Pri škode na zdraví nahradí škodca bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 2958), pri usmrtení alebo ťažkom ublížení na zdraví nahradí škodca aj duševné útrapy manželovi, rodičom, deťom a iným blízkym osobám, a to peňažnou náhradou plne vyvažujúcou ich utrpenie v súlade so zásadami slušnosti (§ 2959).

34. Tiež podľa článku 2:101 (škoda spôsobená náhradou) Princípov európskeho deliktneho práva je škodou majetková alebo nemajetková ujma zákonom chráneného záujmu. Nosnou myšlienkou Princípov je

formulovať generálne uplatniteľné princípy v podobe vzoru, ktorý by mohol byť aplikovateľný v mnohých právnych kultúrnych prostrediach definíciou tých princípov deliktneho práva, ktoré sú hlavnými a primárnymi vo všetkých európskych krajinách a hoci sú nezáväzné, slúžia ako podporný prameň v rovine interpretačnej, pričom Princípy ani nepočítajú s tým, že by nemajetková ujma mohla byť považovaná za niečo iné ako druh škody. Medzi spoločné základy súkromného práva európskych krajín tak patrí aj náhrada škody vo všetkých jej formách vrátane škody nemateriálnej (u nás pomenovanej ako nemajetková ujma).

35.Z uvedeného historicko-komparatívneho prehľadu vyplýva, že právne poriadky, ktoré neboli narušené deformáciou súkromného práva (Rakúsko, Nemecko, bývalé Uhorsko) alebo ktoré sa k tradičným inštitútom a hodnotám súkromného práva už vrátili (Česká republika), nerozlišujú náhradu nemateriálnych druhov škôd ako osobitnú kategóriu odlišnú od práva na náhradu škody, ale za škodu považujú všetky formy negatívnych následkov nedovolených konaní, t.j. tak ujmu na majetku (veciach a iných právach) ako aj ujmu na osobách, a to na všetkých stránkach ľudskej osobnosti (napr. Česká republika) alebo iba na niektorých z nich zákonom stanovených (napr. Nemecko). Možnosť odškodniť aj nemateriálnu formu škody (nemajetkovú ujmu) je spojená iba s tým, či vôbec a do akej miery právny poriadok umožňuje odškodniť zásahy do osobnostných práv t.j. nemajetkovej sféry ľudskej osobnosti. Akýkoľvek reštitučný alebo reparačný nárok spojený s takýmto zásahom je však vždy nárokom na náhradu (nemateriálnej) škody.

36.Tradičné a súčasné právne myslenie na Slovensku (doktrína a judikatúra) naproti tomu kontinuálne vychádza z pojmu škoda ako bol definovaný socialistickou právnou vedou v druhej polovici minulého storočia, ktorá chápala škodu ako ujmu, ktorá nastala (prejavuje sa) v majetkovej sfére poškodeného a je objektívne vyjadriteľná všeobecným ekvivalentom, t.j. peniazmi (napr. stanovisko Najvyššieho súdu zo dňa 18. 11. 1970 sp. zn. Cpj 87/70 - Rc 55/1971). Súčasne platný Občiansky zákonník vo svojej pôvodnej edícii konštruoval právo na náhradu škody výhradne vo vzťahu k majetkovým škodám, inak výslovne len vo vzťahu k ujme na zdraví a na živote. V tomto ponímaní teda škodou nie je nemajetková ujma, t.j. taká ujma, ku ktorej došlo porušením právnej povinnosti avšak v inej ako majetkovej sfére poškodenej fyzickej osoby, resp. zásahom do inej stránky ľudskej osobnosti ako fyzickej a psychickej integrity (zdravia). Skôr platné ustanovenie § 442 Občianskeho zákonníka stanovovalo náhradu len skutočnej škody a ušlý zisk (slovami zákona ako tzv. iná škoda) bol nahradený iba v prípade škody spôsobenej úmyselne a aj to len, ak by jeho nepriznanie odporovalo zásadám socialistického spoluzitia. Zásada, že sa okrem skutočnej škody hradí vždy aj ušlý zisk, bola do nášho právneho poriadku zakotvená až novelou zákonom č. 509/1991 Zb. s účinnosťou od 01.01.1992. Popri tom pravidlo o poskytnutí náhrady nemajetkovej ujmy v peňažnej forme bolo do právneho poriadku zavedené samostatne už novelou zákonom č. 87/1990 Zb. s účinnosťou od 29.03.1990, pričom dôsledky a význam zmeny, ktorú priniesla táto novela Občianskeho zákonníka, sme doposiaľ zrejme úplne nedocenili. Dovtedy platné ustanovenie § 13 Občianskeho zákonníka žiadny peňažný nárok výslovne neupravovalo, obsahovalo len zmienku o možnosti domáhať sa upustenia od neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti, odstránenia následkov týchto zásahov a o poskytnutí primeraného zadosťučinenia (súčasný § 13 ods. 1), čím výslovne síce nebolo poskytnutie peňažnej náhrady zakázané, súdy však toto ustanovenie vykladali tak, že peňažná náhrada predstavuje buržoázny prežitok a v socialistickom práve nemá takýto nárok žiadne opodstatnenie (čo práve súviselo s veľmi úzkou materialistickou koncepciou náhrady škody).

37.Obsah pojmu nemajetková ujma ani obsah pojmu škoda nie je v Občianskom zákonníku, ani inde v právnom poriadku definovaný, čo je prirodzené, pretože úlohou právneho predpisu nie je čokoľvek definovať, ale určiť obsah právnej normy stanovením jej hypotézy a dispozície. Ak by sme však potrebovali pojem škoda definovať, potom tento pojem možno vymedziť aj tak, že škodou je akýkoľvek negatívny peniazmi alebo navrátením do predošlého stavu odčiniteľný následok konania, objektívneho stavu alebo činnosti, zavinených určitou osobou alebo pokrytých jej objektívnou zodpovednosťou, ktorý zároveň nie je bezdôvodným obohatením. Účelom náhrady škody je teda vyrovnanie všetkých nevýhod a následkov spôsobených škodovou udalosťou v porovnaní so stavom pred jej vznikom. Občiansky zákonník stanovením povinnosti k ich náhrade v šiestej časti, druhej hlave (§ 442 a nasl.), rozoznáva škodu skutočnú, ktorou sa rozumie zmenšenie majetku poškodeného v porovnaní so stavom, aký tu bol pred spôsobením škody (majetková škoda na hmotných veciach) a ušlý zisk predstavujúci to, čo poškodenému ušlo ako majetková ujma spočívajúca v neroznmnožení majetku, ktoré by bolo možné so zreteľom k pravidelnému behu vecí očakávať. Už pri ušlom zisku stráca sa čisto materialistická povaha škody, keď ušlý zisk nie je reálnou stratou na existujúcom majetku, ale

iba náhradou možného pravdepodobného zmenšenia majetku závislého od iba predpokladaného stavu majetku nezvýšeného alebo zníženého v dôsledku škodovej udalosti. V rámci ustanovení o náhrade škody Občiansky zákonník umožňuje odškodniť aj náhradu škody na zdraví, ktorá je však už svojou povahou čisto nemateriálnou formou škody (čo zodpovedá zásahu do nemajetkovej sféry človeka - teda do jednej zo stránok jeho osobnosti - zdravia, fyzickej a psychickej integrity), ktorej výška je určená zákonom stanoveným spôsobom. Náhrada škody za zásahy do iných stránok ľudskej osobnosti ako zdravia je vo forme nemajetkovej ujmy priestorovo odčlenená od ustanovení o náhrade škody, odkiaľ potom pramení všeobecne takmer bezvýhradne akceptovaný dogmatický názor slovenskej právnej vedy a judikatúry o právnej povahe nemajetkovej ujmy ako samostatného od náhrady škody odlišného inštitútu. Deduktívnym rozpracovaním tejto (nesprávnej) všeobecnej premisy potom vznikajú rôzne v historickom a medzinárodnom kontexte kuriózne a paradoxné riešenia s ďalekosiahlymi dôsledkami pre tvorbu a interpretáciu práva a pre fungovanie právneho systému ako koherentného a vnútorne bezrozporného celku, jedným z ktorých je aj žalovaným 2/ prezentovaný názor, že poisťovateľ nie je povinný titulom povinného zmluvného poistenia zaplatiť žalobcom 1/-3/ uplatnenú náhradu nemajetkovej ujmy. Zásadnou zmenou spoločenských podmienok po roku 1990 už nie je dôvod zotrvať na niektorých dôsledkoch pôvodnej filozofickej koncepcie Občianskeho zákonníka (primitívny materializmus). Ak sme opustili túto pôvodnú filozofickú koncepciu (alebo sa aspoň navonok takto tvárime), potom je potrebné nekompromisne zanechať všetky dôsledky pôvodne z nej plynúce (napr. odlišné stanovisko JUDr. Elišky Wagnerovej a sčasti aj odlišné stanovisko JUDr. Stanislava Balíka a JUDr. Miloslava Výborného k nálezu pléna Ústavného súdu ČR sp. zn. Pl. ÚS 16/04 zo dňa 04.05.2005).

38. Charakter a právna povaha nemajetkovej ujmy však nie sú dané tým, kde v Občianskom zákonníku sa nachádza zmienka o tomto nároku. Prírodnou povahou nemajetkovej ujmy ako peňažnej satisfakcie popri jej reparačnom charaktere, ktorý už sám osebe ju zaraďuje do rozsahu pojmu škoda vymedzeného vyššie, je to, že ako osobnostné právo svojou povahou späté s konkrétnou postihnutou fyzickou osobou smrťou tejto fyzickej osoby zaniká a to aj vtedy, ak už bolo právoplatne priznané súdom, neprechádza na dedičov a nemôže byť ani predmetom zmluvy o postúpení pohľadávky ako všetky ostatné práva osobnej povahy (§ 579 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Úplne rovnakú povahu ako nemajetková ujma podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka má aj náhrada škody na zdraví podľa § 444 Občianskeho zákonníka, čo je dané tým, že ide v oboch prípadoch o peňažnú náhradu za zásah do rôznych stránok práva na ochranu tej istej osobnosti, ktorej účelom je odčinenie negatívnych následkov neoprávnených zásahov. Z pravidiel formálnej logiky potom plynie, že ak dva rôzne prvky (nemajetková ujma a škoda na zdraví) vykazujú zhodné charakteristické vlastnosti, pričom oba sú následkom zásahov do rôznych stránok tej istej osobnosti človeka, nutne musia byť súčasťou tej istej množiny. Ak škodu na zdraví na základe daných vlastností považujeme za druh škody, potom nemajetkovú ujmu na základe rovnakých vlastností nemôžeme z rozsahu pojmu náhrady škody vylučovať; takýto záver teda už z formálnologických dôvodov nie je akceptovateľný. Právnu povahu nemajetkovej ujmy ako nemateriálnej škody nevyklučuje ani objektívna zodpovednosť za následky zásahu do práva na ochranu osobnosti, keď aj zodpovednosť za škodu v niektorých prípadoch je tiež konštruovaná ako objektívna (škoda spôsobená prevádzkovou činnosťou podľa § 420a, škoda na prevzatých veciach podľa § 421, škoda spôsobená prevádzkou dopravných prostriedkov podľa § 427 a nasl. alebo škoda na vnesených alebo odložených veciach podľa § 433 a nasl. Občianskeho zákonníka, celá zodpovednosť za škodu v obchodnom práve). Izolované posudzovanie nároku na náhradu škody len podľa § 442 a nasl. Občianskeho zákonníka v doposiaľ pretrvávajúcom ponímaní socialistickej právnej vedy neumožňuje účinne odškodniť všetky následky škodových udalostí ako je napr. poškodenie rodinnej pamiatky zanedbateľnej trhovej ceny, ktorá však má pre poškodeného nesmierny, niekedy až neoceniteľný spravidla citový význam. Plná náhrada vzniknutej škody pritom vyžaduje odškodnenie aj takej ujmy, ktorá sa reálne ako vecná škoda vyčíslieť nedá. V takýchto prípadoch, kedy dochádza ku kombinácii následkov vznikom škody na veci aj ujmou na osobnostných právach, následky neoprávnených zásahov proste ani nemožno dôsledne a účinne odškodniť inak ako prostredníctvom kombinácie materiálnej (s normatívnym základom v § 442 a nasl.) a nemateriálnej (s normatívnym základom v § 11 a nasl.) škody. V tejto súvislosti potom aj významom ustanovenia § 16 Občianskeho zákonníka nie je odlišenie nároku na nemajetkovú ujmu od nároku na náhradu škody, ale iba vyjadrenie toho, že zásahom namiereným proti osobnosti človeka (s dôsledkami v podobe vzniku nemateriálnej škody) možno spôsobiť aj majetkovú škodu; pritom aj bez výslovného vyjadrenia v texte právneho predpisu platí aj pravidlo opačné, že totiž zásahom do majetkovej sféry jednotlivca môže byť spôsobená okrem materiálnej škody aj škoda nemateriálna. Podporne sa na nemajetkovú ujmu štandardne používajú takmer všetky pravidlá o náhrade škody (napr. už vyššie zmienené rozsudky Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30 Cdo 999/2007 zo dňa 29.09.2008 alebo

sp. zn. 30 Cdo 476/2011 zo dňa 25.04.2012) a to analogicky podľa 853 Občianskeho zákonníka ako obsahom a účelom najbližšie, aj z toho teda vyplýva úzky vzťah nároku na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 Občianskeho zákonníka a nároku na náhradu inej škody podľa § 442 Občianskeho zákonníka (k tomu zostáva už len dodať, že ustanovenia o náhrade škody sa na nemajetkovú ujmu nepoužijú analogicky podľa § 853 Občianskeho zákonníka, ale priamo ako vlastné pravidlá upravujúce náhradu škody). Napokon celý systém súkromného záväzkového práva už od čias práva rímskeho možno rozčleniť do základných skupín: zmluvné záväzky - kontrakty a kvázik kontrakty, a mimozmluvné záväzky, ktorými sú škoda a bezdôvodné obohatenie (napr. Heyrovský L, Dějiny a systém soukromého práva římského, Právnická fakulta Univerzity Komenského, 6. vydání, Bratislava 1927, Sedláček J., Obligační právo, 1.-3. díl, Wolters Kluwer ČR, a.s., Praha 2010, Lazar J. a kol., Základy občianskeho hmotného práva, 2. zväzok, IURA EDITION, Bratislava 2004). Každý záväzok (vrátane nemajetkovej ujmy), ktorý nie je kontraktom (kvázikontraktom) ani bezdôvodným obohatením, môže byť už iba škodou, žiadny iný osobitný samostatný druh záväzkov proste neexistuje.

39. Ak vezmeme za základ uvažovania o charaktere a právnej povahe nemajetkovej ujmy induktívnu metódu (bod 38. odôvodnenia tohto rozsudku), potom dôjdeme k zisteniu, že nemajetková ujma nie je samostatným nárokom vyhraneným voči škode, ale je to iba jeden z druhov škody (hoci v Občianskom zákonníku spomenutý na osobitnom mieste). Občiansky zákonník tak už od účinnosti zákona č. 87/1990 Zb. umožňuje odškodniť aj nemateriálnu škodu vo forme nemajetkovej ujmy za zásah do akýchkoľvek iných stránok ľudskej osobnosti, teda nielen za zásah do práva na telesnú a psychickú integritu osoby (poškodenie zdravia). Už od účinnosti zákona č. 87/1990 Zb. tak úzka materialistická koncepcia náhrady škody stratila svoje pôvodné opodstatnenie. Jediným protiargumentom tak zostáva priestorové odčlenenie zmienky o nemajetkovej ujme (nemateriálnej škode) mimo ostatných ustanovení o náhrade škody. Tento argument však sám osebe nemá žiadnu váhu, keď len zo samotných slov zákona nemožno určiť, že by skutočnou vôľou zákonodarcu bolo odlíšiť nemajetkovú ujmu od náhrady škody a vytvoriť tak osobitný inštitút. Tento stav priestorového odčlenenia nároku na náhradu nemajetkovej ujmy nie je spôsobený úmyslom zákonodarcu vytvoriť osobitný inštitút, ale skôr narušenou systematikou súčasne platného Občianskeho zákonníka.

40. Podľa § 4 ods. 2 a ods. 3 zákona č. 381/2001 Z. z. poistený (žalovaný 1/) má z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „PZP“) právo, aby poisťovateľ (žalovaný 2/) za neho nahradil poškodeným (aj žalobcom 1-/3/, iným poškodeným alebo príslušným subjektom) uplatnené preukázané nároky na náhradu a) škody na zdraví a nákladov pri usmrtení, b) škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou vecí, c) účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní svojich nárokov, d) ušlého zisku a e) uplatnené, preukázané a vyplatené náklady zdravotnej starostlivosti, nemocenské dávky, dávky nemocenského zabezpečenia, úrazové dávky, dávky úrazového zabezpečenia, dôchodkové dávky, dávky výsluhového zabezpečenia a dôchodky starobného dôchodkového sporenia, ak poistený (žalovaný 1/) je povinný ich nahradiť. V tomto výpočte nárokov uhrádzaných z PZP nie je výslovne uvedený aj nárok na zaplatenie nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, na prvý pohľad teda ustanovenie § 4 zákona č. 381/2001 Z. z. žiadne pochybnosti nevyvoláva a jeho text vedie k jednoznačnému záveru, že nárok na zaplatenie nemajetkovej ujmy nie je poisťovateľ povinný z titulu PZP poškodeným osobám (žalobcom 1-/3/) vyplatiť.

41. Triviálne poňatie právnej normy stotožňuje právnu normu s jazykovým významom určitého textu právneho predpisu a zistenie právnej normy sa tak obmedzuje iba na jazykové skúmanie textu právneho predpisu, pričom vývoj nášho právneho poriadku za uplynulé desaťročia bol práve v tomto smere poznamenaný škvrnou najprimitívnejšieho pozitivizmu (formalizmu) až na úrovni písomkovej analýzy dikcie právneho predpisu. Právnu normu ako určité pravidlo správania však len s textom právneho predpisu ani výlučne s jeho jazykovým významom stotožniť nemožno. Právna norma je ten význam (zmysel) textu právneho predpisu, ktorý veľa ako súbor znakov a slov môže mať, zistený metódami výkladu. V tomto ponímaní právna norma ako myšlienka obsiahnutá v jazykovom prejave vo forme právneho predpisu nemusí zrkadlovo zodpovedať zákonodarcovmu pokusu o jej jazykové vyjadrenie. Metodológia aplikácie a interpretácie práva na úrovni 21. storočia je založená na voľnejšom chápaní viazanosti vzťahu sudcu a zákona, vychádza z predstavy otvorenosti systému práva a možnosti jeho sudcovského dotvárania a posúva vnímanie textov právnych predpisov z roviny viazaného k voľnému (nie však svojvoľnému) sudcovskému rozhodovaniu, v ktorom popri tradičných štandardných metódach výkladu (jazykový, systematický, logický, historický) nadobúdajú oveľa väčší význam metódy

axiologicko-teleologického výkladu a využívanie prostriedkov dotvárania písaného práva analógiou a teleologickou redukciov. Takéto ponímanie práva umožňuje prihliadať na hodnotové pozadie právneho poriadku a rešpektovať odôvodniteľné objektivizované účely práva, zmysel a cieľ konkrétnych právnych noriem, reflektovať sociálnu situáciu, právne a morálne vedomie spoločnosti a zmeny prebiehajúce v právnom poriadku v kontexte spoločenských podmienok a potrieb, v ktorých sa má právna norma realizovať. Súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákonného ustanovenia, ale môže a musí sa od neho odchýliť v prípade, kedy to vyžaduje zo závažných dôvodov účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z princípov, ktoré majú svoj základ v ústavnekonformnom právnom poriadku ako významovom celku (nález pléna Ústavného súdu ČR sp. zn. Pl. ÚS 21/96 zo dňa 04.02.1997). V prípade aplikácie právneho ustanovenia je potrebné v prvom rade vychádzať z jeho doslovného znenia. Iba za podmienky jeho nejasnosti a nezrozumiteľnosti (umožňujúcej napr. viacero interpretácií), ako aj rozporu doslovného znenia daného ustanovenia s jeho zmyslom a účelom, o ktorých jednoznačnosti a výlučnosti nie je akákoľvek pochybnosť, možno uprednostniť výklad e ratione legis pred výkladom jazykovým (stanovisko pléna Ústavného súdu ČR sp. zn. Pl. ÚS-st. 1/96 zo dňa 21.05.1996). Ak je možný výklad zákona, ktorý vedie k popretiu zmyslu zákonnej úpravy, ako aj výklad, ktorý vedie k naplneniu tohto zmyslu, je racionálne a ústavne žiaduce, aby všeobecný súd zvolil výklad druhý. Takýmto postupom nijako nezasahuje do výlučnej kompetencie zákonodarcu, ale naopak v súlade s použitím princípu objektívneho teleologického výkladu naplňuje účel zákona a prezumovanú vôľu racionálneho zákonodarcu (nález Ústavného súdu ČR sp. zn. I.ÚS 69/06 zo dňa 12.10.2006). Úplne neudržateľným momentom používania práva je jeho aplikácia vychádzajúca len z jeho jazykového výkladu. Jazykový výklad predstavuje len prvotné priblíženie sa k aplikovanej právnej norme. Je len východiskom pre objasnenie a ujasnenie jej zmyslu a účelu (k čomu slúžia aj ďalšie postupy ako logický a systematický výklad, výklad e ratione legis a pod.). Mechanická aplikácia abstrahujúca, resp. neuvedomujúca si, a to buď úmyselne, alebo v dôsledku nevzdelanosti, zmysel a účel právnej normy, robí z práva nástroj odcudzenia a absurdity (nález pléna Ústavného súdu ČR sp. zn. Pl. ÚS 33/97, nález Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS 1898/09 zo dňa 17.02.2010). Napokon je potrebné mať na zreteli, že právna norma sa nie vždy musí kryť s tým, ako je vyjadrená v texte zákona, a to ani v takom prípade, kedy sa text zákona môže javiť ako jednoznačný a určitý (nález Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS 671/13 zo dňa 29.07.2013).

42. Účelom zákona č. 381/2001 Z. z. tak ako to vyplýva už z jeho názvu, je vytvoriť systém povinnej účasti prevádzateľov motorových vozidiel v systéme poistenia zodpovednosti za škodu prevádzkou motorových vozidiel spôsobenú, pretože takmer každá osoba aj keď si to osobitne neuvedomuje (napr. aj chodec na chodníku) stáva sa súčasťou premávky na pozemných komunikáciách a môže byť účastníkom dopravnej nehody. Škody spôsobené dopravnými nehodami sú nemalé, následky dopravných nehôd, a nielen tie majetkové, zasahujú do života iných ľudí často krátko nezavinene a zásadným spôsobom. Poškodení pritom často sami nemôžu za to, že takto prichádzajú do nechceného kontaktu s vinníkmi dopravných nehôd. Možno si predstaviť aj hypotetický príklad, kedy invalidný dôchodca s jediným príjmom vo výške invalidného dôchodku napr. 250,- Eur mesačne na svojom osobnom motorovom vozidle značky Škoda Favorit dnes už zanedbateľnej hodnoty ráno cestou k lekárovi v dôsledku defektu alebo šmyku zrazí a usmrťí ženatého otca dvoch maloletých detí a zároveň vrcholového manažéra nadnárodného koncernu kráčajúceho po chodníku na obchodné rokovanie, na ktorom má byť uzatvorená fúzia jeho spoločnosti s inou obchodnou spoločnosťou, ktorá v dôsledku tejto dopravnej nehody bude zmarená. Ani majetkové škody takouto dopravnou nehodou spôsobené ako ani nároky pozostalých osôb na náhradu nemajetkovej ujmy zjavne takýto prevádzateľ motorového vozidla nebude schopný uspokojiť ani len sčasti. Preto zákon č. 381/2001 Z. z. stanovuje všetkým prevádzateľom motorových vozidiel povinnosť poistiť svoju zodpovednosť za škodu, aby sa nestalo to, že niekto spôsobí motorovým vozidlom dopravnú nehodu a škoda takto vzniknutá nebude poškodenému uhradená (odhladiac na tomto mieste od náhrady nepoistených škôd SKP) alebo by bol z titulu svojej objektívnej zodpovednosti prevádzateľa postihnutý povinnosťou zaplatiť škodu vo výške, ktorú nebude nikdy schopný zaplatiť. Systém PZP takto chráni obidve strany - aj vinníkov dopravných nehôd pred zodpovednosťou za nároky vo výške, ktorú sami nebudú schopní uspokojiť, aj náhodné obeť dopravných nehôd pred neuspokojením nárokov na náhradu vzniknutých škôd. Táto otázka je pritom tak zásadná a závažná, že je harmonizovaná aj na úrovni európskeho práva ako aj staršieho medzinárodného práva. Účelom zákona č. 381/2001 Z. z. je pritom zabezpečiť prostredníctvom PZP náhradu všetkých škôd, ktoré môžu byť dopravnou nehodou spôsobené v celom rozsahu, a nie je žiadny rozumný dôvod k tomu, aby niektorý druh škody bol z rozsahu náhrady prostredníctvom PZP vylúčený len preto, že je to nejaký úzko vymedzený druh škody. Následky dopravných nehôd (z hľadiska ich finančnej kvantifikácie) bývajú rôzne - od majetkovej škody za drobné poškodenia motorových vozidiel

alebo iného majetku v rozsahu niekoľko sto Eur až po milióny Eur (s obmedzením limitmi poistenia). Nezanedbateľným následkom dopravných nehôd so smrteľnými následkami pritom býva aj vznik nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá v individuálnom prípade svojou výškou môže dosiahnuť alebo aj prekročiť majetkové škody dopravnou nehodou spôsobené. Ak je určitý právny následok priradený k menej závažnému skutkovému stavu, potom musí tým skôr platiť aj pre viac závažný skutkový stav (arg. a minori ad maius), ak je teda z PZP uhradená škoda na veci v rozsahu niekoľko sto Eur, tým skôr musí byť z PZP uhradená škoda nemateriálna v rozsahu často až niekoľko desiatok tisíc Eur. Ťažiskom ústavného poriadku a celého súkromného práva je jednotliviec a jeho práva garantované právnym poriadkom, majetok jedinca by nemal mať väčšiu hodnotu, než má jeho ľudský život a zdravie, česť, dôstojnosť alebo súkromie. Bez ohľadu na to, či budeme nemajetkovú škodu považovať za druh škody v nemateriálnej forme, alebo za nejaký osobitný inštitút, nemajetková ujma v každom prípade vzhľadom k svojmu reparačnému účelu patrí medzi nároky, ktoré z PZP by mali byť uspokojené, pretože nie je žiadny rozumný akokoľvek odôvodniteľný argument, prečo by práve nemajetková ujma mala byť z rozsahu nárokov uspokojených z PZP vylúčená. Či už priamo alebo iba podporne sa na nemajetkovú ujmu používajú pravidlá o náhrade škody, preto aj v prípade sporu o to, či nemajetková ujma bude alebo nebude z PZP uspokojená, riešenie možno hľadať len v oblasti pravidiel o náhrade iných druhov škôd, o ktorých platí, že sú celé z PZP uspokojené.

43. Zákon č. 381/2001 Z. z. nadobudol účinnosť dňa 01.01.2002, ustanovenie § 4 ods. 3 zákona č. 381/2001 Z. z. v súčasne platnom znení bolo do jeho textu vložené až s účinnosťou 01.04.2007 novelou zákonom č. 110/2007 Z. z., čím bol odstránený prvý nevydarený pokus zákonodarcu o začlenenie nárokov na náhradu vyplatených nákladov zdravotnej starostlivosti a dávok nemocenského a dôchodkového poistenia do rozsahu nárokov uspokojovaných z PZP, k čomu došlo prvýkrát s účinnosťou od 01.11.2003 novelou zákonom č. 430/2003 Z. z. zaradením do textu ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a), teda k nárokom na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení, s čím boli spojené interpretačné problémy rozdielnosti subjektov oprávnených k náhrade škody (poškodená fyzická osoba) a k náhrade vyplatených nákladov zdravotnej starostlivosti a dávok nemocenského a dôchodkového poistenia, resp. v širšom zmysle všetkých dávok sociálneho poistenia (oprávneným je príslušná zdravotná poisťovňa alebo Sociálna poisťovňa, ktorej nároky sú aj iné ako len náhrada vyplatených nemocenských a dôchodkových dávok). Tieto interpretačné problémy boli vyriešené až riadnym sformulovaním týchto nárokov v § 4 do samostatného odseku 3 novelou zákonom č. 110/2007 Z. z. Podobne aj nárok na náhradu nákladov právneho zastúpenia uvedený v § 4 ods. 2 písm. c) v pôvodnom znení zákona č. 381/2001 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2002 bol písaným právom upravený len pre nároky na náhradu škody uvedenej v § 4 ods. 2 písm. a) a písm. b) (teda len pre škodu na zdraví a majetkovú škodu) a nie aj pre nárok na náhradu ušlého zisku podľa § 4 ods. 2 písm. d), ktorý bol k nároku na náhradu nákladov právneho zastúpenia doplnený až novelou zákonom č. 430/2003 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2003. Tieto zmeny zákona č. 381/2001 Z. z. nie sú výsledkom uvedomelej vôľovej činnosti zákonodarcu s cieľom nejakým spôsobom stanoviť obsah platného práva. Podstata tejto opakovanej novelizácie naopak spočíva v tom, že aj sám zákonodarcu si uvedomoval skutočnosť, že výpočet nárokov uspokojovaných z PZP obsiahnutý v § 4 zákona č. 381/2001 Z. z. v jeho pôvodnom znení nie je úplný a teda ani správny. Cieľom týchto zmien tak bol evidentne zámer odstrániť nedostatky pôvodného znenia zákona č. 381/2001 Z. z. vykazujúceho známky nekonzistentnosti, keďže aj nárok na náhradu všetkých nákladov právneho zastúpenia aj nároky zdravotných poisťovní a Sociálnej poisťovne na náhradu vyplatených liečebných nákladov a dávok sociálneho poistenia svojou povahou, rovnako ako nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, paria medzi tie nároky, ktoré majú a musia byť z PZP uspokojené práve v záujme dosiahnutia účelu zákona č. 381/2001 Z. z. vymedzeného vyššie (t.j. úplné uspokojenie všetkých nárokov na náhradu prevádzkou motorových vozidiel spôsobenej škody v akejkoľvek forme a ich príslušenstva). Hodnotová jednota, vnútorná bezrozpornosť a celková konzistencia právneho poriadku ako celku vyžadujú, aby nebol pri náhrade nárokov prostredníctvom PZP robený rozdiel medzi nárokmi na náhradu nákladov právneho zastúpenia spojenými s jednotlivými druhmi škôd a tiež vyžadujú, aby neboli z rozsahu nárokov uspokojovaných z PZP vylúčené napr. nároky Sociálnej poisťovne na náhradu vyplatených dávok sociálneho poistenia, alebo niektorého úzko vymedzeného druhu škody, práve pre ich reparačný charakter.

44. Pre odlišné posudzovanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a iných typov a druhov škôd z hľadiska zákona č. 381/2001 Z. z. nie je žiadny rozumný dôvod, preto riešenie vylučujúce nemajetkovú ujmu z rozsahu nárokov uspokojovaných z PZP je vzhľadom na systematické súvislosti v rozpore s princípom bezrozpornosti právneho poriadku vyplývajúcej z právneho poriadku ako logického a

konzistentného celku vrátane jeho teleologicko-axiologického pozadia (účelov, hodnôt a právnych princípov). Dôsledkom porušenia princípu hodnotovej bezrozpornosti právneho poriadku je bezdôvodná diferenciácia, ktorej je potrebné sa vyhnúť a ktorá je legitímnym dôvodom dotvárania práva. Hoci výpočet nárokov uspokojených z PZP v ustanovení § 4 ods. 2 a ods. 3 zákona č. 381/2001 Z. z. sa javí ako taxatívny a nie demonštratívny (nie je uvedený slovom najmä alebo iným ekvivalentom), aj taxatívny výpočet je spôsobilým predmetom dotvorenia písaného práva analógiou, ak práve s ohľadom na vyššie vymedzené teleologické pozadie ustanovenia § 4 a celého zákona č. 381/2001 Z. z. vyplýva, že aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy je takým nárokom, ktorý z PZP uspokojený byť má. Hranica možnosti dotvoriť písané právo v prípade takéhoto evidentne neúplného taxatívneho výpočtu je daná len tým, ak by zákonodarca skutočne nechcel, aby aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy bol z rozsahu nárokov uspokojovaných z PZP vylúčený. Ak zákonodarca stanoví, že určitý právna norma platí len pre vymenované prípady (nároky vymenované v § 4 ods. 2 a ods. 3) a nie pre žiadne iné (nemajetková ujma), potom len z takéhoto ustanovenia samotného nie je vôbec zrejmé, že by si zákonodarca bol vôbec vedomý zvláštneho prípadu (chýbajúcej nemajetkovej ujmy). Chýbajúce výslovné vyjadrenie náhrady nemajetkovej ujmy vo výpočte nárokov uspokojovaných z PZP v § 4 zákona č. 381/2001 Z. z. preto nemožno vykladať tak, že ide o prejav vôle zákonodarcu, aby nároky na náhradu nemajetkovej ujmy neboli z PZP uspokojené. S ohľadom na predpoklad racionálneho zákonodarcu, ktorý zákony netvorí svojvoľne, ale sleduje pri ich tvorbe racionálne a tým rekonštruovateľné účely, z ktorých najzákladnejším účelom práva vôbec je rozumné usporiadanie právnych vzťahov, sa potom možno domnievať, že aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorej teleológia vyžaduje rovnaké riešenie ako prípady taxatívne vymenované zákonodarcom v § 4 ods. 2 a ods. 3 zákona č. 381/2001 Z. z., by aj sám zákonodarca pri vedomosti tohto prípadu do taxatívneho výpočtu tiež zaradil (Melzer F., Metodologie nalézání práva Úvod do právní argumentace, Praha C.H.Beck 2010 s. 228-230, 249). Absentujúce výslovné uvedenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy medzi nárokmi uspokojovanými z PZP v ustanovení § 4 zákona č. 381/2001 Z. z. tak možno kvalifikovať ako otvorenú medzeru v písanom práve, ktorej dôsledkom je zjavný hodnotový rozpor, pretože pre niektoré druhy a formy škôd zo zákona č. 381/2001 Z. z. vplýva určitý následok (uspokojenie z rozsahu PZP), kým pre časť nemateriálnej formy škody - nárok na náhradu nemajetkovej ujmy takýto následok písané právo priamo nestanovuje. Všetky druhy a formy škôd, nemajetkovú ujmu nevyvímajúc, by pritom z hľadiska rozsahu uspokojenia nárokov z PZP mali byť posudzované rovnako vzhľadom na ich rovnakú reparačnú a reštitučnú povahu; riešenie vylučujúce akýkoľvek reparačný nárok z rozsahu nárokov uspokojených z PZP by neprešlo ústavným testom proporcionality. Preto medzi nároky uspokojované podľa § 4 zákona č. 381/2001 Z. z. z PZP je potrebné zaradiť na základe analógie aj nemajetkovú ujmu hoci výslovne v tomto ustanovení uvedená nie je. Proti použitiu analógie pritom nemožno položiť čisto jazykové argumenty ako je napr. jasnosť a nespornosť textu, ani argument, že zákonodarca dané riešenie takto napísal, a preto to tak aj chcel (Melzer F., Metodologie nalézání práva Úvod do právní argumentace, Praha C.H.Beck 2010 s. 105, s. 235-236). Legislatívny proces prípravy a schvaľovania zákona č. 381/2001 Z. z. prebiehal prevažne v roku 2001, rozhodnutia súdov o priznávaní nároku na náhradu nemajetkovej ujmy sú až z neskoršieho obdobia, preto už s časových dôvodov nie je vôbec zrejmé, či zákonodarca vôbec bol konfrontovaný s otázkou zaradenia nároku na náhradu nemajetkovej ujmy do ustanovenia § 4 zákona č. 381/2001 Z. z.; doterajšia nečinnosť zákonodarcu v tomto smere aj napriek opakovanému dopĺňaniu ustanovenia § 4 o ďalšie nároky tiež nemožno hodnotiť ako jasný úmysel zákonodarcu túto otázku takto „neupraviť“.

45. Nedostatky vnútroštátnej úpravy niektoré súdy snažia sa prekonať tzv. eurokonformným výkladom na základe rozsudku Súdneho dvora EÚ C-22/12, podľa ktorého článok 3 ods. 1 smernice 72/166 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, článok 1 ods. 1 a 2 druhej smernice 84/5 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenenej a doplnenej smernicou 2005/14, a článok 1 prvý odsek tretej smernice 90/232 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo. Ústavný súd SR uzneseniami I. ÚS 206/2015, I. ÚS 474/2016 aj III. ÚS 666/2016 sťažnosti poisťovní proti takto odôvodneným rozsudkom odvolacích súdov (Krajský súd v Trenčíne sp. zn. 17Co/243/2015 a sp. zn. 6Co 609/2014 a Krajský súd v Nitre sp. zn. 5Co/182/2013) ako zjavne neopodstatnené odmietol považujú z ústavnoprávneho hľadiska sťažnosťami napadnuté

rozsudky za dostatočne a presvedčivo zdôvodnené; naopak Najvyšší súd SR ešte rozsudkom sp. zn. 3Cdo 301/2012 zo dňa 31.03.2016 zotrval na pôvodnom stanovisku, že nemajetková ujma do rozsahu nárokov uspokojovaných z PZP nepatrí.

46.K zmienenému rozsudku Súdneho dvora EÚ č. C-22/12 je potrebné poznamenať, že zámerom dotknutých smerníc nie je harmonizácia režimov zodpovednosti za škodu v jej rôznych formách (vrátane nemajetkovej ujmy), všetky členské štáty sú naďalej autonómne oprávnené upraviť vlastný režim zodpovednosti za škodu ako aj spôsobu a rozsahu jej náhrady. Zámerom dotknutých smerníc ale je zjednotiť úpravu PZP tak, aby v každom členskom štáte bola náhrada nárokov spôsobených dopravnými nehodami vyriešená rovnako. Pre náš vnútroštátny poriadok to potom znamená, že ak uznávame ako pravidlo, že osoba, ktorá zavinila dopravnú nehodu, je povinná okrem nárokov upravených v § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka zaplatiť aj nemajetkovú ujmu podľa § 13 Občianskeho zákonníka, potom v zmysle dotknutých smerníc aj takýto nárok podlieha harmonizácii v tom zmysle, že tiež musí byť uspokojený z PZP. Normy nášho vnútroštátneho práva pritom zásadne nebránia takejto interpretácii, práve naopak kodifikáciou normy viažucej peňažnú náhradu aj na zásahy do práv osobnostných (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka) zákonom č. 87/1990 Zb. možnosť takejto interpretácie priamo otvárajú aj napriek neúplnosti ustanovenia § 4 zákona č. 381/2001 Z.z. Vnútroštátny zákonodarca teda má voľnosť iba v tom, aby upravil rozsah a spôsob určenia výšky nárokov na náhradu škody a iných podobných nárokov, samotná povinnosť tieto nároky uspokojiť z PZP však už harmonizácii podlieha. Inými slovami, vnútroštátny zákonodarca nemôže stanoviť, že niektoré nároky PZP podliehajú a iné sú z neho vylúčené. Rozhodnutie Súdneho dvora EÚ č. C-22/12, podľa ktorého povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo, vyjadruje len toľko, že nemajetková ujma z hľadiska svojho účelu a funkcie patrí do rozsahu pojmu náhrada škody a medzi nároky, ktoré prostredníctvom PZP majú byť uspokojené a slovným spojením „ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo“ nemal Súdny dvor EÚ na mysli § 4 zákona č. 381/2001 Z. z. ako sa niekedy mylne interpretuje (napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo 301/2012 zo dňa 31.03.2016), ale § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v rámci zodpovednosti žalovaného 1/ ako poisteného v našom vnútroštátnom poriadku upravený je (§ 11 a nasl. Občianskeho zákonníka), preto v prípade jeho vzniku z PZP uspokojený byť musí.

47.Žalovaný 1/ svojim nedbanlivostným konaním zavinil dopravnú nehodu, v dôsledku ktorej zomrela dcéra, resp. sestra žalobcov 1/-3/, čím žalovaný 1/ zasiahol do osobnostných práv žalobcov 1/-3/. Ako pôvodca zásahu žalovaný 1/ zodpovedá za vzniknutú ujmu (škodu) a je povinný vzniknutú nemajetkovú ujmu zaplatiť, a to bez ohľadu na to, že súčasne so žalobcom 1/ je k plneniu zaviazaný aj žalovaný 2/ ako poisťovateľ zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ktorým bola dopravná nehoda spôsobená. Práve s ohľadom na satisfakčný účinok náhrady nemajetkovej ujmy je potrebné k jej zaplateniu zaviazat' aj priamo žalovaného 1/, hoci reálne plnenie náhrady nemajetkovej ujmy vyplatí žalobcom 1/-3/ žalovaný 2/ ako poisťovateľ. Podľa § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. náhradu škody (ktorou je aj nemajetková ujma) uhrádza poškodenému poisťovateľ a poškodený je oprávnený uplatniť si nárok na náhradu škody aj priamo proti poisťovateľovi. Z dôvodov vyššie uvedených, preto súd k zaplateniu náhrady nemajetkovej ujmy v stanovenej výške zaviazal aj žalovaného 1/ ako pôvodcu neoprávneného zásahu aj žalovaného 2/ ako poisťovateľa, každého z iného právneho dôvodu, pričom ich súd k plneniu zaviazal spoločne a nerozdielne s ohľadom na to, že generický charakter peňažného dlhu je takou povahou plnenia v zmysle § 511 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorá má za následok solidárny charakter spoločného záväzku. Predbežný a následný regres žalovaného 1/ voči žalovanému 2/ v zmysle § 511 ods. 2 a ods. 3 Občianskeho zákonníka, sú potom dané ich vzájomným vzťahom žalovaného 1/ ako poisteného a žalovaného 2/ poisťovateľa a predstavujú rozsah celého plnenia (100 %). V prevyšujúcich častiach, pokiaľ a žalobcovia 1/-3/ domáhali zaplatenia náhrady nemajetkovej ujmy vo vyššej ako prisúdenej výške, súd podanú žalobu ako nedôvodnú zamietol.

48.O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa § 255 CSP, podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci, keďže z doterajšej judikatúry odvolacieho súdu plynie, že pre vznik nároku na náhradu trov konania podľa CSP je podstatným len procesný úspech účastníka. Žalovaní 1/ a 2/ boli v konaní prevažne úspešní, spoločnou účasťou žalovaných 1/ a 2/ v konaní žalovaných 1/ a 2/ vznikli samostatné nároky na náhradu trov konania. Pre určenie rozsahu ich uspokojenia za základ vzal súd pomer celkového úspechu určeného pomerom celkovo

žalovanej sumy (80.000,- Eur) a celkovo prisúdenej sumy (20.600,- Eur) žalobcom 1/-3/. Takto stanovený úspech žalovaných 1/ a 2/ predstavuje 74,25 % a ich čistý procesný úspech potom predstavuje 48,5 %. Žalobcovia 1/-3/ podanou žalobou uplatňovali každý svoje samostatné nároky spoločne, preto aj k náhrade trov konania súd žalobcov 1/-3/ zaviazal spoločne a nerozdielne. Žalobcovia 1/-3/ sú teda povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov konania v rozsahu 48,5 %.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie na Okresnom súde Revúca do 15 dní odo dňa jeho doručenia písomne v dvoch vyhotoveniach.

V odvolaní je potrebné uviesť ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, spisovú značku konania, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody), čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh) a podpis. Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že:

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, môže oprávnený podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona (zákon č. 233/1995 Z. z. Exekučný poriadok).